

ביטוח לאומי מחלקה לתי

34700

דין וחשבון המוסד לביטוח

מוסד לביטוח לאומי

820

מלל

דין וחשבון

1959-1954

מוסד לביטוח לאומי

820

מלל

המוסד לביטוח לאומי

א.ג.ג.

בדין וחשבון שלפניך סוכמו פעולות המוסד לביטוח לאומי ב-5 שנות קיומו הראשונות. העיבוד הסטטיסטי של סיכומים אלה ועריכתם הסופית אפשריים רק לאחר סיום שנת הכספים האחרונה הנדונה בדין וחשבון זה. כיוון שהנתונים הסטטיסטיים עובדו רק מספר חדשים לאחר תום שנת הכספים, עוסק הדין וחשבון שלפניך בתקופה המסתיימת בשנת הכספים 1959.

ברצוננו להשלים בנספח זה את הנתונים היסודיים הכלולים בדין וחשבון על ידי תוספת מספר עובדות על פעולות המוסד בשנת 1959/60.

החומר בתוספת זו ובדין וחשבון הוכן על ידי מחלקת מחקר וסטטיסטיקה של המוסד לביטוח לאומי.

המחלקה ליחסי ציבור

1954 - 1960

גבה המוסד 300 מיליון לירות
שילם גימלאות 155 מיליון לירות

הגימלאות הוענקו ל*

בסך 35 מיליון לירות	אמהות	330.000
בסך 41 מיליון לירות	נפגעי עבודה	222.000
בסך 75 מיליון לירות	זקנים	47.000
בסך 4 מיליון לירות	אלמנות	8.000
	משפחות מרובות ילדים	42.000
	(רק משנת 1959/60)	

א. תביעות לגימלאות שאושרו במשך 6 שנות קיומו של המוסד 1954 - 1960

(מספרים מעוגלים)

בשנים 1954 - 1960	בשנת 1959/60	סוג הגימלה
47.000	8.000	קצבאות זקנה
7.500	2.000	גימלאות שאירים
17.500	5.500	דמי קבורה
274.000	51.000	מענקי לידה
57.000	12.000	דמי לידה
42.000	42.000	משפחות מרובות ילדים
222.000	51.000	דמי פגיעה נכות ותלויים
667.000	171.500	סה

ב. ההוצאה לגימלאות (באלפי לירות)

בשנים 1954 - 1960	בשנת 1959/60	סוג הגימלה
64.400	26.900	קצבאות זקנה
10.600	4.300	גימלאות שאירים
1.000	400	דמי קבורה
19.800	4.600	מענקי לידה
14.900	3.800	דמי לידה
3.500	3.500	גימלאות למשפחות מרובות ילדים
24.600	6.900	דמי פגיעה נכות ותלויים
16.200	3.800	שיקום (דמי ריפוי וכו')
155.000	54.200	סה

1954

דין וחשבון

1959

תוכן

דברי שר העבודה	3
חמש שנים למוסד לביטוח לאומי	5
ביטוח זקנה ושאימים	6-11
ביטוח נפגעי עבודה	12-21
ביטוח אמהות	22-27
גביית דמי ביטוח	28-35
מנגנון המוסד	36-40
דין וחשבון של אקטואר המוסד	41-42
רשויות המוסד	43-45
נספח סטטיסטי	46-52

ביטוח לאומי מחלקה לתי

34700

דין וחשבון המוסד לביטוח
מוסד לביטוח לאומי

820

מלל

המוסד לביטוח לאומי

מדינת ישראל

הדין וחשבון אשר המוסד לביטוח לאומי מגיש בזה מסכם
חמש שנות פעולתו, מביא לידיעת הציבור את סיכומי שנת
1958/59, ומאפשר לכל המתעניינים בביטוח הסוציאלי בישראל,
להסיק מסקנות יסודיות יותר הן לגבי פעולת המוסד בעבר והן
לבחינת צרכיו בעתיד.

בהשוואה להתפתחות הביטוח הסוציאלי בארצות
המפותחות ובעלות מסורת בעבודה סוציאלית, הוקם המוסד
בישראל תוך תקופה קצרה שלא איפשרה בחינה מדוקדקת
של כל ההנחות עליהן מבוסס הביטוח הלאומי לענפיו, ובתנאי
מדינה הנתונה במצוקה כלכלית וחברתית. ברור, כי כמה מן
ההנחות שהונחו בראשית דרכו של המוסד, נתגלו כטעונות
בריקה מחדש, למען הבטחת יציבות הענפים הקיימים ופיתוחם
של ענפי ביטוח נוספים.

ביטוח משפחות מרובות ילדים שהוחל בו לאחרונה ואשר
עתיד להתרחב וכן התכניות להנהגת ביטוח בריאות, מחייבים
תיכנון יסודי. אין לי ספק, כי פרקי הדין והחשבון הזה ישמשו
חומר עזר רב-ערך לכל המעוניינים בהתפתחותו ובעתידו של
הביטוח הסוציאלי.

ר. 10015

שר העבודה

הוא מספר המבוטחים כיום במוסד לביטוח לאומי

640,000

גימלאות העניק המוסד לביטוח לאומי במשך חמש השנים הראשונות לקיומו

500,000

לירות הוא הסכום הכולל שקבלו המבוטחים מהמוסד במשך חמש השנים

101,000,000

חמש שנים למוסד לביטוח לאומי

5 שנים הן תקופה קצרה-ביחס לקיומו של מוסד שמעיקרו נועד לפעולה ארוכת טווח. מצד שני, הרי זו תקופה ארוכה, אם ניהן דעתנו על הדרך שעבר המוסד לביטוח לאומי בחמש שנות קיומו הראשונות.

בתוך חמש שנים נעשה המושג "ביטוח לאומי" אחד ממושגי היסוד בהכרתו החברתית של האזרח הישראלי כמו גם בהווי היומיומי שלו. "מענק לידה", "קצבת זקנה" ושאר הביטויים המוחשיים לפעולתו רבת הצדדים של המוסד נעשו חלק אורגני ממצאותנו החברתית — ורבות אורחים ואורחיות מכירים אותם באורח בלתי אמצעי.

המוסד לביטוח לאומי הרחיב בהתמדה, ואם גם בהדרגה, את שטחי פעולתו, ושקד להעמיק את רישומם ולהעלותם לשלבים גבוהים יותר ויותר.

ב־1.4.1954 העניקה שרת העבודה מן הימים ההם את מענק הלידה הראשון. מאז במשך חמש שנים שילם המוסד לביטוח לאומי מענקי לידה המסתכמים בסך 15 מיליון לירות. אמהות לא מעטות קבלוהו כבר שלוש וארבע פעמים. הודות לו זוכה גם היולדת מן הבית הדל ביותר בימי מנוחה אחדים בבית חולים ומשפחה נהנית מתשלום חד פעמי המאפשר לה לעמוד בהוצאות המידיות הקשורות בהופעתו של הרך הנולד.

דמי הלידה, הגימלה המשולמת משך 12 שבועות לאם העובדת, שעקב ההריון והלידה היא נמצאת מפסידה משכרה או מהכנסתה, נעשו גורם נכבד בתקציב המשפחה הגדלה. במיוחד כך הדבר בישובי עולים, שבהם ערכו של כסף מזומן רב פי כמה.

הגימלאות המשולמות לעובד השכיר, במסגרת ביטוח נפגעי עבודה, אמנם באו רק למלא את מקום הזכויות שהיו לו כבר ממילא על פי פקודת הפיצויים לעובדים; אף על פי כן, גם כאן חלו תמורות לטובה. הנתבע שוב איננו המעביד, או חברת ביטוח פרטית, אלא המוסד לביטוח לאומי, ולא עוד אלא שמאז 1.7.1957 מוגן גם העובד העצמאי, או בעל העסק העצמאי הקטן, מפני הסיכונים הכרוכים בתאונת עבודה.

נעשו גדולות בתחום שיקומו של הנפגע בתאונת עבודה, שאינו יכול עוד לחזור לעבודתו הקודמת. כאן מתגלה ההבדל המהותי בין הביטוח המסחרי, הנותן לנפגע פיצוי כספי בלבד, לבין הביטוח הלאומי, שאיננו מסתפק בכך אלא שוקד גם לאפשר לנפגע לחזור לחיי עבודה, ואכן, מחקר שנערך על ידי המוסד לביטוח לאומי בסוף 1957 העלה שמתוך כל 7 נכי עבודה חזרו 6 לחיים של עבודה ואף לחלק מן הנותרים עוד יש תקווה.

שינוי ניכר לטובה חל גם בגורל המשפחה שמפרנסה נפטר בטרם עת, עד להפעלת חוק הביטוח הלאומי היתה מוגנת במקרה זה רק שכבה דקה ביחס של משפחות עובדים קבועים הקשורים בקרנות פנסיה. מן ה־1.4.55 מבטיח הענף של ביטוח שאירים מינימום של קיום למשפחות ששכלו את מפרנסן.

למעלה מ־5,000 אלמנות מקבלות קצבת שאירים. במחצית השניה של 1958 העלה המוסד לביטוח לאומי בחקירתו שקצבת השאירים מגעת כדי מחצית הכנסתן של אלמנות ילדות אסיה ואפריקה; גם כאן, אפוא, מבטיח המוסד לביטוח לאומי קיום לאנשים שבלעדיו ודאי היו מגיעים עד פתלחם.

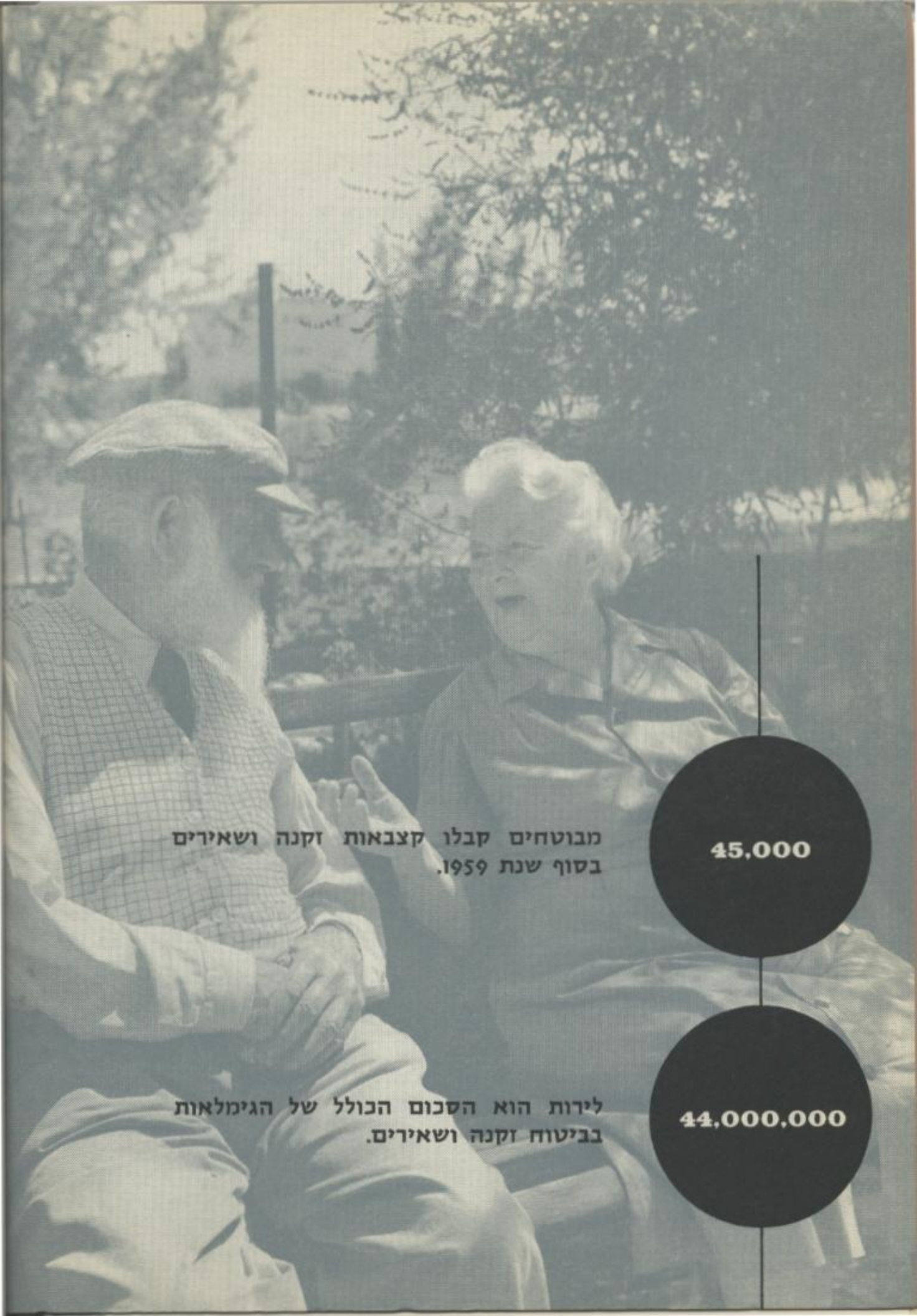
את השינוי המהפכני ביותר אולי, חולל הביטוח הלאומי במצב הקשישים בארץ. מצבם של אלה הוא קשה במיוחד בתנאי ימינו, הן בארץ הן מחוצה לה, הואיל והאינפלציה ועלית המחירים המתמדת שמות לאל, למעשה, את מאמצי העובד לדאוג בעצמו, משך תקופת עבודתו, לקיומו לעת זקנה. הבעיה מחמירה עוד יותר בארץ הגירה כארצנו, שרבים מגיעים אליה בגיל ששוב אינו מאפשר להם לצבור חסכונות כלל.

על ידי הנהגת ביטוח זקנה ושאירים ועל ידי הענקת קצבאות זקנה גשבר מעגל הקסמים הזה, ולא עוד אלא שבעקיפין גם סיעת המוסד לביטוח לאומי לנצרכים קשישים שאינם כלולים במישרין ברשת הנהגים מן הביטוח הלאומי, על פי הצעתו, ובעזרת קימוצים שאיפשר להם, הנהיגו משרד הסעד, הסוכנות היהודית, מלבן והרשויות המקומיות מענקי זקנה לנצרכים שגילם עולה על גיל הביטוח.

45,000 זקנים מקבלים כיום קצבאות זקנה, בתום חמש שנים לקיום המוסד לביטוח לאומי. בהם 22% שכירים ועצמאיים לשעבר, 65% נתמכים, 5% עקרות בית ו־8% אחרים. עוד 8,000 מקבלים מענקי זקנה, בשיעור קטן יותר מזה של קצבת הזקנה, בעזרתו הטכנית של המוסד לביטוח לאומי, בכך מתבטאת הרומה עצומה להקלת מצוקתם של קשישים במדינת ישראל.

המוסד לביטוח לאומי משמש עור אדיר־כוח להפגת מתיחות חברתית, לטיפול ערכים של עזרה הדדית, לזירוז תהליכי הקליטה ולהתערות במציאות הישראלית.

ד"ר גיורא לוטן
המנהל הכללי

מבוטחים קבלו קצבאות זקנה ושאימים
בסוף שנת 1959.

45,000

לירות הוא הסכום הכולל של הגימלאות
בניטוח זקנה ושאימים.

44,000,000

ביטוח זקנה ושאיירים

בארצות שונות בעולם, גם בישראל, קיימת בשנים האחרונות עליה יחסית של הקשישים באוכלוסיה. הסיבה העיקרית לעליה זו היא גידול אורך החיים הממוצע, שבא בעקבות שיפורים בתנאי ההגיינה והתזונה ובעקבות מיעוט התמותה של תינוקות ושל אנשים בגיל צעיר. בישראל נוסף גם גורם העליה, כי מאז קום המדינה עלה מספר ניכר של קשישים.

מספר הקשישים בישראל, בגיל 65 ומעלה, הגיע בסוף שנת 1958 ל-96,000 שהם 4.7% מכלל האוכלוסיה. האחוז ילך ויגדל בשנים הבאות — לפי אומדן, יגיע בשנת 1970 חלקם של בני 65 ומעלה ל-7% וחלקם של בני 60 ומעלה ל-11% מכלל האוכלוסיה. למרות זאת, אחוז הקשישים בישראל עדיין נמוך מזה של ארצות אירופה רבות ושל ארצות הברית, בהן מגיע, כבר עתה, חלקם של בני 65 ומעלה ל-8% עד 11% מכלל האוכלוסיה ויעלה ל-12% עד 14% בשנת 1970.

אחוז הזקנים בני 65 ומעלה בארצות השונות

קצבת זקנה

אחוז גבוה של קשישים שחלקם חסר תעסוקה מתאימה ומקור מחיה מספיק, מעורר, כמובן, בעיות כלכליות וחברתיות. בארצות רבות נעשה נסיון לפתור בעיות אלה בעזרת קצבאות לזקנים, הניתנות באמצעות ביטוח סוציאלי.

צעד חשוב לפתרון בעיות הזקנים נעשה גם בישראל על ידי תשלום קצבאות באמצעות המוסד לביטוח לאומי. התשלומים החלו באפריל 1957, משום שהחוק קובע כי תושב חייב להיות מבוסס לפחות שלוש שנים עד אשר יהיה זכאי לקצבת זקנה.

בחודש אפריל 1957, אושרו למעלה מ-4,000 קצבאות ובסוף מרס 1958 הגיע מספר מקבלי קצבאות הזקנה ל-31,500 לערך. תוך שנת 1958/59 גדל מספר הקצבאות בקצב של 500 עד 800 לחודש ובמרס 1959 עלה מספרן על 39,000.

הקצבה המשולמת על פי החוק אינה גבוהה באופן יחסי, אך מקבלה רואה בה זכות המוענקת לו על פי החוק ולא חסד ולמבוטחים רבים, כגון לאלה שהתקיימו קודם על תמיכות וסעד, משמש התשלום בסיס חשוב למחיתם.

שכומי גימלאות זקנה ושאיירים ששולמו בשנים 1954/55 - 1958/59 (בל"י)

הגימלה	סך הכל	1954/55	1955/56	1956/57	1957/58	1958/59
קצבת זקנה	37,554,210	—	—	—	15,301,718	22,252,492
קצבת שאירים	6,193,545	—	252,926	995,909	1,934,133	3,010,577
מענק שאירים	83,011	—	5,073	16,156	24,338	37,444
דמי קבורה	599,185	—	62,215	97,923	183,821	255,226

מספר תביעות לגימלאות זקנה, שאירים ודמי קבורה בשנים 1955/56 - 1958/59

שנה	קצבאות זקנה ששולמו בסוף השנה	נתקבלו	שאירים				נתקבלו	דמי קבורה		
			אשרו			נדחו		אשרו	נתקבלו	
			קצבה	מענק	ס"ת					
1955/56	—	1,014	859	10	849	95	1,881	1,589	182	
1956/57	—	1,555	1,290	19	1,271	194	3,258	2,412	588	
1957/58	31,501	1,979	1,647	25	1,622	208	4,742	3,532	478	
1958/59	39,149	1,982	1,781	17	1,764	239	5,242	4,325	604	

ביטוח זקנה ושאירים

סוגי המבוטחים. בחודשים הראשונים לתשלום הקצבאות בלט בין מקבליהן חלקם של הנתמכים שהגיע עד כדי 75% - 80% מכלל מקבלי הקצבה. הסיבה לאחוז גבוה זה נעוצה בעובדה שבין מקבלי הקצבאות בראשית תשלומן היו נתמכים רבים (ובמיוחד נתמכות) ע"י משרד הסעד. דמי הביטוח עבור נתמכים אלה שולמו ע"י משרד הסעד ומלבדן ולא היתה קיימת לגבם בעיית הפרישה מן העבודה. לכן, היו זכאים כולם לקצבה בהגיעם לגיל 65 (גברים) או 60 (נשים). אחוז הנתמכים הלך ופחת ובמרס 1959 הגיע ל-65% מכלל מקבלי הקצבה. לעומת זאת, עלה חלקם של המבוטחים השכירים והעצמאיים מאחוזים בודדים בחודשים הראשונים של תשלום הקצבאות, ל-22% במרס 1959.

המין ומספר התלויים. בין מקבלי קצבאות הזקנה במרס 1959, היו 42% גברים ו-58% נשים. לשני שלישים מבין מקבלי הקצבה לא היו תלויים במובן החוק; ל-29% היה תלוי אחד ול-5% היו שני תלויים או יותר. מספר הילדים התלויים במקבלי קצבאות הזקנה הגיע במרס 1959 ליותר מ-3,000, מהם כ-300 שלא היו מסוגלים לכלכל עצמם.

גיל מקבלי הקצבה. הגיל המזכה לקצבת זקנה הוא 70 לגבר ו-65 לאשה. אם פרש המבוטח מעבודה זו או צימצמה בתנאים מסויימים, הגיל הוא 65 לגבר ו-60 לאשה. החוק מוציא מחוג המבוטחים קבוצות תושבים בגיל גבוה וקובע כי גברים ונשים שנולדו לפני 18 בנובמבר 1886 אינם מבוטחים.

במרס 1959 היו בין כל מאה גברים מקבלי קצבאות זקנה כשני שלישים בגיל עד 70 וכשליש בגיל של 70 ומעלה (70 - 72). בין הנשים היה אחוז ניכר (38%) בגיל 60 - 64. הגיל הממוצע של מקבלי הקצבה היה 69 שנה לגבר ו-66.7 שנה לאשה.

שנת עליה. החוק קובע כי מי שנעשה תושב הארץ לראשונה לאחר 18 בנובמבר 1953 וביום היותו תושב היה בן 60 ומעלה או בת 55 ומעלה אינו מבוטח. למרות הגבלה חוקית זו, בולט בין מקבלי קצבאות הזקנה חלקם של העולים שנכנסו ארצה לאחר קום המדינה. מבין כל 100 מקבלי קצבאות זקנה היו 57 עולים שעלו ארצה לאחר קום המדינה.

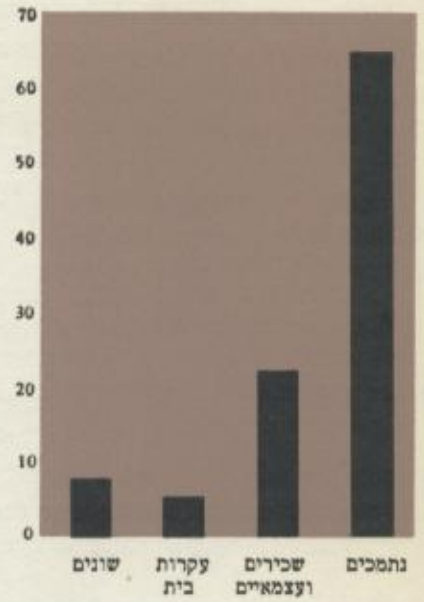
תביעות שנדחו. חלק מן התביעות שהוגש בביטוח זקנה נדחה ע"י המוסד מטעמים שונים. בשנת 1957/58 נדחו 1,201 תביעות ובשנת 1958/59 נדחו 1,073 תביעות. הסיבות העיקריות לדחייה היו: אי פרישה מעבודה, אי ביטוח על פי החוק והעדר תקופת אכשרה.

מקרי פטירה בין מקבלי קצבאות. מאז אפריל 1957 ועד ספטמבר 1959 הופסק תשלומן של 2,274 קצבאות מחמת פטירת מקבל הקצבה. עקב פטירת מקבל הקצבה, אושרו 913 גימלאות שאירים.

1,230 מקבלי קצבה שנפטרו לא השאירו אחריהם כל תלוי ואילו 131 השאירו תלויים הזכאים לגימלאות שאירים שלא תבעו אותן.

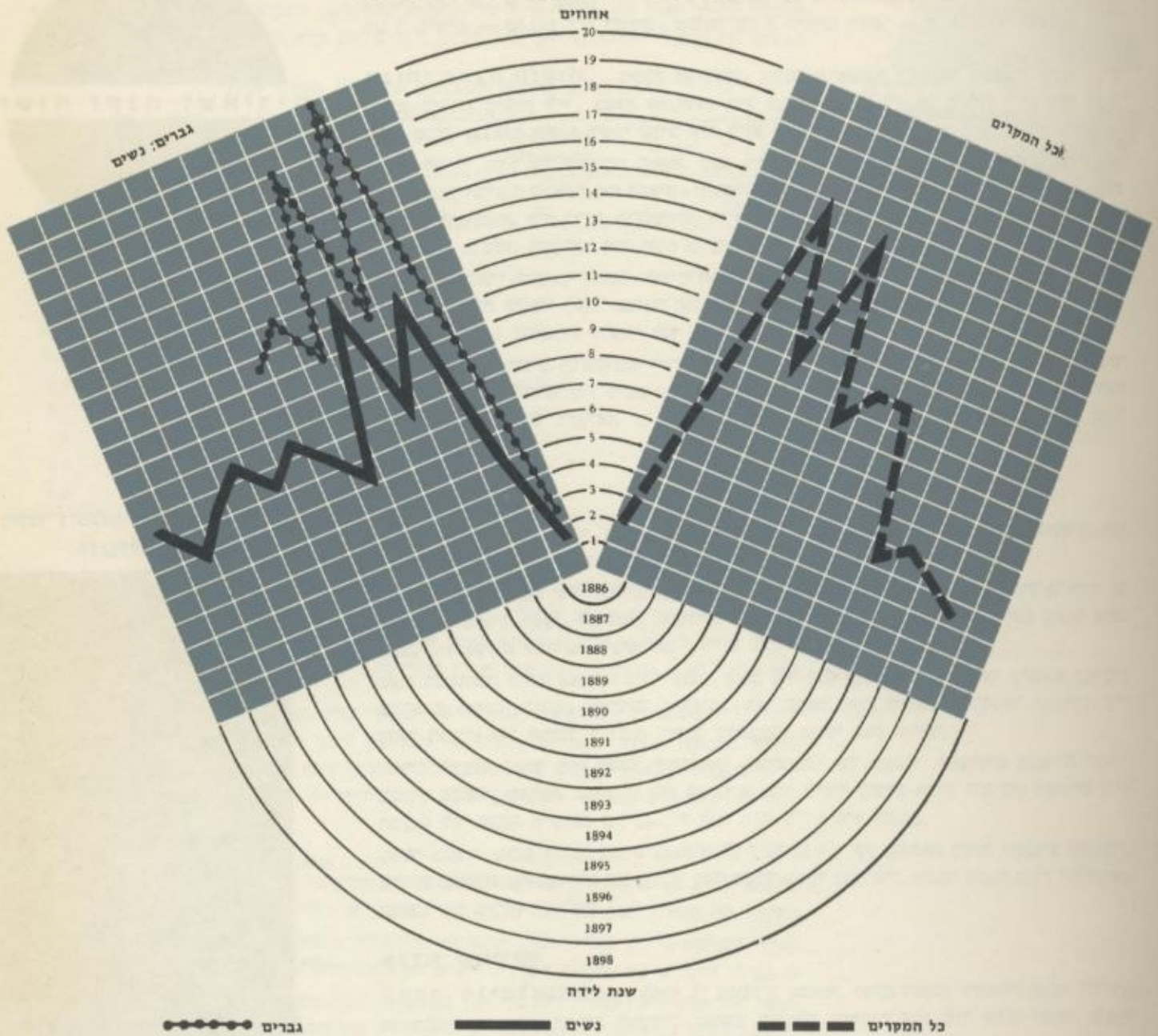
שיעורי קצבת זקנה. קצבת הזקנה מורכבת מקצבת יסוד הנעה בין 15 ל"י למבוטח ללא תלויים, לבין 34 ל"י למבוטח עם 3 תלויים ויותר. קצבת הזקנה, הכוללת תוספת יוקר על יסוד אינדקס של 267 נקודות, הגיעה במרס 1959 לשיעורים הבאים:

הרכב מקבלי קצבאות זקנה לפי סוג הביטוח - מרס 1959 (באחוזים)

* חלק מהתביעות שנדחו, אושר לאחר מכן.

מקבלי קצבאות במרס 1959 לפי שנת לידה

למבוטח בלי תלויים — 40.05 ל"י לחודש; למבוטח עם 1 תלוי — 60.08 ל"י לחודש; למבוטח עם 2 תלויים — 76.10 ל"י לחודש; למבוטח עם 3 תלויים ויותר — 90.78 ל"י לחודש. בשיעורי הקצבה דלעיל לא הובאו בחשבון גיל הפרישה של המבוטח והוותק בביטוח. במרס 1959 קבלו 1,093 מבוטחים (899 גברים ו-194 נשים) קצבת זקנה מוגדלת בזכות דחיית פרישתם מן העבודה.

הוותק בביטוח, אף הוא גורם להגדלת קצבת הזקנה. המבוטח למעלה מעשר שנות ביטוח, יקבל תוספת של 2% לכל שנה מעל עשר השנים הראשונות ומכסימום ההגדלה הוא 50% מן הקצבה. לפיכך, מבוטח מגיל 30 (אשה בגיל 25) שידחה את פרישתו עד גיל 70 (אשה — 65) יקבל, לפי מדר של 267 נקודות, קצבה כדלהלן:

ביטוח זקנה ושאירים

מבוטח בלי תלויים — 75.09 ל"י לחודש; מבוטח עם 1 תלוי — 112.64 ל"י לחודש; מבוטח עם 2 תלויים — 142.68 ל"י לחודש; מבוטח עם 3 תלויים ויותר — 170.21 ל"י לחודש.

סכומי קצבת הזקנה. בשנת 1957/58, השנה הראשונה לתשלום קצבאות זקנה, הגיע סכומן ל-15.3 מיליון ל"י; בשנת 1958/59 גדל הסכום והגיע ל-22.3 מיליון ל"י; בסך הכל הגיע סכום קצבאות הזקנה בשתי שנים אלו, ל-38 מיליון ל"י, לערך.

סכומן ההולך וגדל של קצבאות הזקנה, עקב גידול מספר הזכאים מדי שנה בשנה, עורר, עוד בעת תיכנון הביטוח הלאומי, את הבעיה: היספיקו הכספים הניגבים לביטוח זה לקיום ההתחייבויות לתשלום הקצבאות. היה ברור, מלכתחילה, כי יהיה צורך להגדיל את דמי ביטוח הזקנה; והשאלה היתה מתי תיעשה ההעלאה ומה יהיה שיעורה.

בדו"ח האקטוארי המצורף למאזן ולדו"ח הכספי לשנת 1958/59, מציין אקטואר המוסד כי לכיסוי סכום הגימלאות שעשוי לקבל מבוטח הנכלל ברשת הביטוח מגיל 18, יש לגבות ממנו דמי ביטוח בגובה של 4.5% מהכנסתו ולצרף לכך 10% הקצבת האוצר.

למעשה שילמו בשנים הראשונות דמי ביטוח בגובה 2.5% ועל כן תשלומיו של מבוטח כאמור כיסו רק כמחצית הגימלאות שהוא עשוי לקבל. אמנם בשנת 1959/60 הועלו דמי הביטוח בזקנה ושאירים, אולם, גם בהעלאה זו לא יהיה כדי לכסות לזמן ארוך את הגרעון ההולך ונוצר בביטוח זה.

מוענק זקנה

מסיבות תקציביות, בעיקר, לא כלל החוק קבוצות מסוימות של קשישים בין המבוטחים. לפי אומדן, הגיע מספר הקשישים שמעל גיל הביטוח הקבוע בחוק ל-40,000.

לפתרון בעית קיומם של הקשישים מעל גיל הביטוח, הוקמה, ביזמת המוסד, קרן מיוחדת בה משתתפים משרד הסעד, הסוכנות היהודית, הרשויות המקומיות ומלב"ן. מקרן זאת נהנים אותם תושבים הנזקקים מבחינה סוציאלית.

הקרן המשותפת החלה בפעולה ביולי 1958, אולם עוד לפני כן תמך משרד הסעד ב-2,200 קשישים מתקציבו ומלב"ן ב-600 קשישים מתקציבו. מאז הקמת הקרן מבוצעים תשלומי המענקים ע"י מדור המיכון של המוסד לביטוח לאומי באמצעות סניפי בנק הדואר.

שיעור המענק נקבע לפי המצב המשפחתי והסוציאלי של מקבלו. לקשישים החסרים הכנסה ממקור כלשהו, משלמת הקרן 50 ל"י לזוג ו-35 ל"י ליחיד לחודש ואילו לנצרכים האחרים ניתן המענק לפי מכסה מוקטנת של 42 ל"י לזוג ו-27 ל"י ליחיד לחודש.

מספר מקבלי מענק הזקנה במרס 1959 הגיע ל-5,954 וסך כל ההוצאה לשנת התקציב 1958/59, לרבות התשלומים הנפרדים של מלב"ן ושל משרד הסעד בחודשים שלפני הקמת הקרן המשותפת, הגיע ל-1.6 מיליון ל"י לערך.

קצבת שאירים

מספר הגימלאות. החוק קובע כי בפטירת מבוטח, ישלם המוסד לשאיירי קצבה חודשית או מענק חד-פעמי. תקופת האכשרה המוכה לגימלת שאירים היא שנה אחת. לפיכך, הופעל ביטוח השאירים מאחד באפריל 1955.

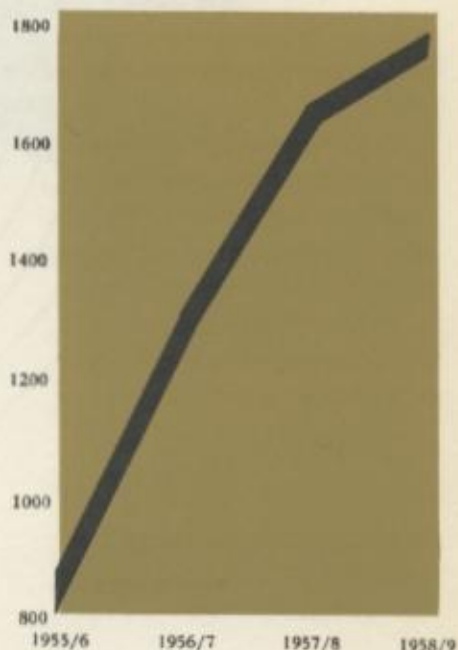
בשנת 1955/56 אושרו 859 גימלאות שאירים. בשנים שלאחר מכן גדל מספר הגימלאות שאושרו עד ל-1,781 בשנת 1958/59.

חלק מן התביעות שהוגש נדחה, בעיקר בגלל פיגור בתשלום דמי הביטוח מעל התקופה המותרת בחוק. בשנת 1958/59, לדוגמה, נדחו בסך הכל 229 תביעות ומהן למעלה משלושה רבעים (77%) בגלל פיגור כאמור.

גובה קצבת שאירים. קצבת השאירים מורכבת מקצבת יסוד ומתוספת יוקר המחושבת לפי מדד יוקר המחיה. גובה הקצבה תלוי במספר ילדי הנפטר ובגיל האלמנה.

במרס 1959, כאשר תוספת היוקר שולמה לפי מדד של 267 נקודות, נעה קצבת השאירים בין 60 ל-90 ל"י לאלמנה עם ילדים לבין 20 ל-40 ל"י לאלמנה בלי ילדים.

מספר גימלאות שאירים שאושרו
1958/59-1955/56

המספר של כל מקבלי קצבאות השאיירים הגיע במרס 1959 ל-5,268 (הובא בחשבון מספר הקצבאות ששולם במרס 1959 ולא מספר כולל של תביעות שאושרו); למעלה ממצחית היו אלמנות בגיל למעלה מ-50 ובלי ילדים תלויים בהן וקרוב לשליש היו אלמנות עם ילדים תלויים בהן.

הרכב מקבלי קצבאות שאירים במרס 1959

הגמלאות ששולמו		גובה הקצבה החודשית בליי	הרכב התלויים
מספר	אחוז		
100.0	5,268	—	כל התלויים
62.4	3,288	—	אלמנה בלי ילדים
2.1	113	20.03	בגיל 40 — 44 *
6.9	361	30.04	בגיל 45 — 49 *
53.4	2,814	40.05	בגיל 50 ומעלה *
31.3	1,651	—	אלמנה עם ילדים
14.3	754	60.08	עם ילד אחד
9.2	488	76.10	עם שני ילדים
7.8	409	90.78	עם שלושה ילדים ויותר
6.0	314	—	יתומים בלי הורים
0.3	15	—	אחרים

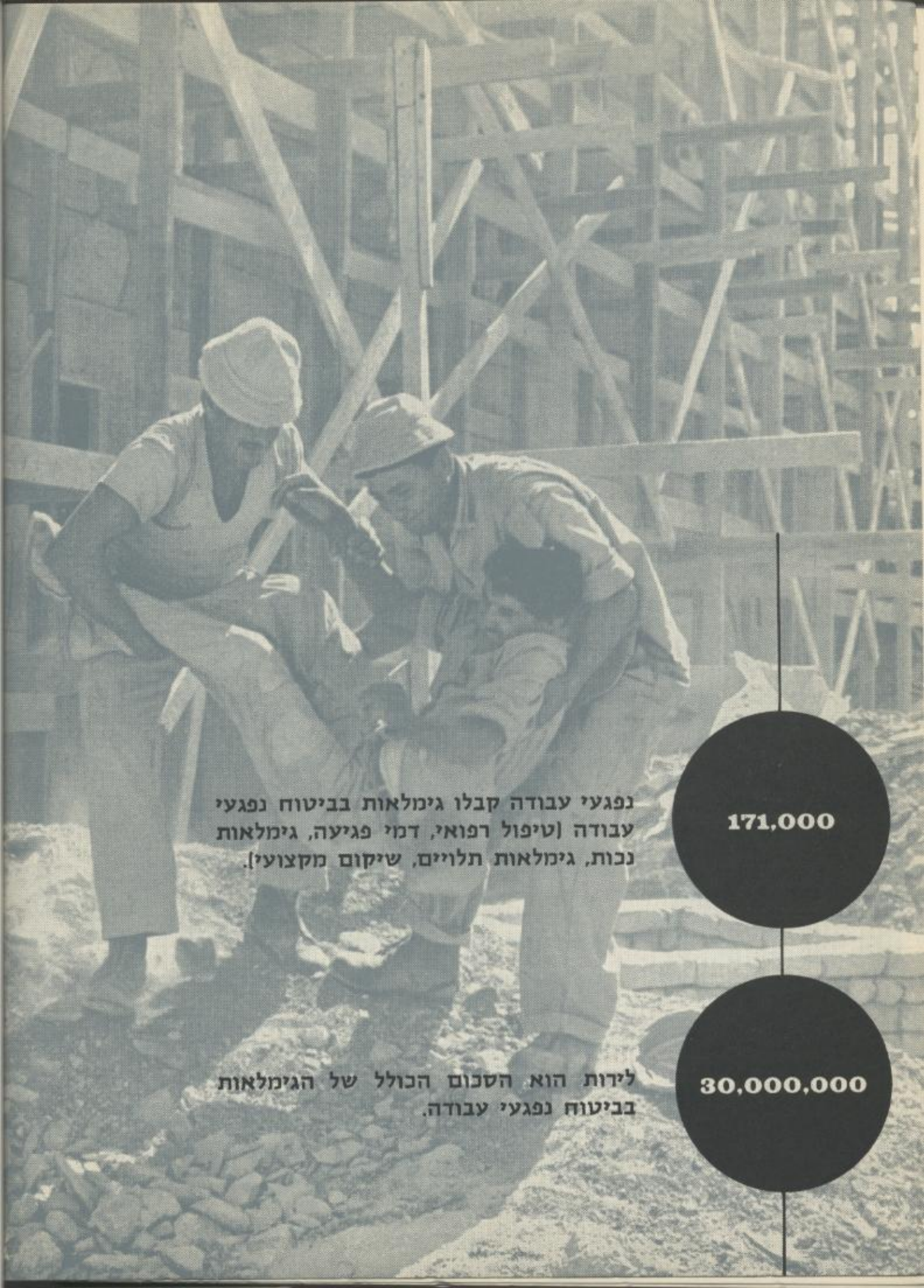
* בעת הפטירה.

לפי מחקר שנערך על ידי המוסד במחצית השניה של 1958, הוותה קצבת השאיירים כשליש ההכנסה הממוצעת של מקבלה וקרוב למחצית ההכנסה של האלמנות עם שלושה ילדים ויותר. מיון לפי ארצות מוצא העלה כי הקצבה הוותה כרבע ההכנסה אצל המשפחות שמוצאן מאירופה, כשליש אצל ילידי הארץ וכמחצית אצל עולי אסיה ואפריקה.

סכומי קצבאות ומענקי שאירים. במשך שלש השנים 1955/56 — 1957/58 שילם המוסד קצבאות ומענקי שאירים בסכום של כשלושה ורבע מיליון ל"י. בשנת 1958/59 בלבד שילם המוסד גמלאות שאירים בסך של כשלושה מיליון ל"י. בסך הכל שלם המוסד — מאפריל 1955 עד לסוף מרס 1959 — סכום העולה על ששה מיליון ל"י — מזה 83,000 ל"י למענקים.

דמי קבורה

בהתאם לחוק, על המוסד לשלם דמי קבורה לרשות המקומית או למוסד המטפל בקבורת המת. במקרה של פטירת המבוטח, פטירת בן זוגו, אלמנתו או ילדיו. הסדר התשלומים בין המוסד לבין הרשויות המקומיות וחברה קדישא נעשה בדרך של הסכם. כן נערכו הסכמים עם הוועדות לעניינים דתיים של המוסלמים ועם העדות הנוצריות השונות. מספר התביעות לדמי קבורה עלה מ-1,981 בשנת 1955/56, השנה הראשונה לתשלום דמי קבורה, ל-5,242 בשנת 1958/59. למרות עליה ניכרת זו, עדיין קטן מספר התביעות ביחס למספר הפטירות בארץ.

נפגעי עבודה קבלו גימלאות בביטוח נפגעי
עבודה (טיפול רפואי, דמי פגיעה, גימלאות
נכות, גימלאות תלויים, שיקום מקצועי).

171,000

לידות הוא הסכום הכולל של הגימלאות
בביטוח נפגעי עבודה.

30,000,000

ביטוח נפגעי עבודה

עובדים שכירים

מבוטח הנפגע בעבודה זכאי, לפי החוק, לריפוי, שיקום רפואי, שיקום מקצועי, דמי פגיעה ונכות וכן זכאים לגימלה התלויים בנפגע.

דמי ביטוח נפגעי עבודה עבור עובד, משולמים ע"י מעבידו ודמי הביטוח עבור עובד עצמאי, משולמים ע"י המבוטח עצמו.

כתוצאה מהפיכת ביטוח נפגעי העבודה לביטוח ממלכתי, חלה ירידה בהוצאות לביטוח מפני פגיעה בעבודה והמשק הישראלי, על ענפי הכלכלה השונים, נהנה מחסכון ניכר.

הפגיעות בעבודה מהוות אצלנו, כבכל ארץ, בעיה כלכלית חמורה. כתוצאה מפגיעה בעבודה בשנה אחת בלבד מהשנים האחרונות, יורדים לטמיון כשני מיליון ימי עבודה, הוהים להפסד של כ-6,000 עובדים מלאים במשך שנה וההפסד הכספי עולה על 20 מיליון ל"י לשנה.

במושג "פגיעה בעבודה" כלולות לפי החוק גם פגיעות שקרו בדרך לעבודה או ממנה ושהן בעיקר תוצאה של תאונות דרכים. לעומת זה אין נכללות רוב הפגיעות הקלות. שלא גרמו להיעדרות מן העבודה או גרמו להיעדרות של יום או יומיים בלבד לאחר יום הפגיעה; שכן, תשלום הגימלה לנפגע הוא החל ביום השלישי (עד ליולי 1955 — ביום הרביעי) שבו הנפגע לא היה מסוגל לעבודה.

היקף הפגיעות נקבע ע"י מספר התביעות שהוגשו לתשלום דמי פגיעה (או אלה שאושרו) והמתיחסות לתאריך ההגשה (או האישור) או ע"י קביעת מספר הפגיעות שקרו תוך תקופה מסויימת. המדידה הראשונה מהירה יותר ויכולה לשמש קנה מידה חשוב לתגודות במספר התאונות; אך מדוייקת יותר היא המדידה השנייה. הבלתי תלויה במקריות שבתאריך הגשת התביעה. אמנם, ריכוז הפגיעות לפי תאריך הפגיעה מצריך יותר זמן, שכן, רשאי הנפגע להגיש תביעתו תוך שנה מתאריך הפגיעה.

התגודות במספר הפגיעות בעבודה בשנים 1954/55 - 1958/59

תביעות שאושרו	ה ש ה
21,201	1954/55
30,529	1955/56
31,700	1956/57
36,199	1957/58
40,386	1958/59

תוצאות הפגיעות בעבודה

מתוך כל 100 מקרי תאונות עבודה בשנה, נסתיימו 3 — 4 בנכות תמידית ו-0.2 בלבד במות. יתר המקרים היו קלים יותר וגרמו לאיבוד כושר עבודה זמני בלבד. מאז שנת 1954/55 פחת אחוז מקרי המות ואחוז מקרי הנכות התמידית וגדל חלקן של התאונות הקלות יותר.

נפגעי עבודה לפי תוצאות בשנים 1954/55 - 1957/58

אחוזים				מספרים מוחלטים				תוצאות התאונה
57/58	56/57	55/56	54/55	57/58	56/57	55/56	54/55	
100.0	100.0	100.0	100.0	36,699	31,941	29,192	26,820	כל הנפגעים
0.2	0.2	0.2	0.4	79	*68	65	99	תאונות מות
2.8	3.1	3.6	3.7	1,022	985	1,045	1,005	איבוד תמיד של כושר עבודה
97.0	96.7	96.2	95.9	35,598	30,888	28,082	25,716	איבוד זמני של כושר עבודה

* מאז פרסום הנתונים בדו"ח הקודם, הגיעו ידיעות על 6 מקרי מות נוספים.

מקום התאונה

מבין 100 תאונות שקרו בשנים 1956/57 ו-1957/58 ואשר לא נסתיימו במות, קרו 5 עד 6 תאונות בדרך לעבודה ואילו מבין התאונות שנסתיימו במות (שהן בעיקר תאונות דרכים) היו התאונות בדרך לעבודה — כשליש מכלל התאונות. בהשוואה לשנתיים הראשונות — 1954/55 ו-1955/56 — עלה אחוז התאונות שקרו בדרך לעבודה. בתאונות המות פחת אמנם בשנת 1955/56 חלקן של התאונות בדרך לעבודה, אך הוא חזר ועלה בשנתיים שלאחר מכן.

תביעות לגימלאות נפגעי עבודה שאושרו בשנים 1954/55 - 1958/59

1958/59	1957/58	1956/57	1955/56	1954/55	סך הכל	הגמלה
43,004	37,754	*31,700	*30,529	*21,201	164,188	דמי פגיעה
67	70	68	65	64	334	גימלאות תלויים
628	600	691	660	157	2,736	מענק נכות
1,166	878	632	555	209	3,440	קצבת נכות

* ביטוח נפגעי עבודה עצמאיים החל מ-1.7.57.

סכומי גימלאות נפגעי עבודה (שכירים ועצמאיים) ששולמו בשנים 1954/55 - 1958/59

1958/59	1957/58	1956/57	1955/56	1954/55	סך הכל	הגמלה
2,628,048	2,269,582	*1,791,526	*1,569,299	*1,043,131	9,301,586	דמי פגיעה
112,141	81,155	42,995	6,519	—	242,810	שיקים מקצועי
847,033	597,778	*388,519	*269,715	*39,064	2,142,109	קצבת נכות
1,521,263	1,135,238	*1,041,233	*885,177	*144,197	4,727,108	מענק נכות
558,781	436,436	*276,455	*157,677	*42,160	1,471,509	קצבה ומענק תלויים
3,195,740	2,901,878	2,007,908	2,302,099	1,523,082	11,930,707	ריפוי ושונות

* ביטוח נפגעי עבודה עצמאיים החל מ-1.7.57.

הפגיעות לפי ענפי הכלכלה

מיון הפגיעות לפי ענפי הכלכלה, מורה על יציבות יחסית במספר הפגיעות במשך ארבע השנים 1954/55 — 1957/58. חלקן של הפגיעות בתעשייה, מתוך כלל הפגיעות, כמעט לא נשתנה במשך השנים. ירידה מסוימת חלה באחוז הפגיעות בחקלאות ובתעבורה וקשר ועליה קלה חלה בבניה, אם נפחית, בכל שנה, את התאונות בענפים מעורבים ואלה שלא נרשם אצלם ענף הסיכון, נמצא

תוצאות הפגיעות בעבודה

מתוך כל 100 מקרי תאונות עבודה בשנה, נסתיימו 3-4 בנכות תמידית ו-0.2 בלבד במות. יתר המקרים היו קלים יותר וגרמו לאיבוד כושר עבודה זמני בלבד. מאז שנת 1954/55 פחת אחוז מקרי המות ואחוז מקרי הנכות התמידית וגדל חלקן של התאונות הקלות יותר.

נפגעי עבודה לפי תוצאות בשנים 1954/55 - 1957/58

א ח ו ז י ם				מ ס פ ר י ם מ ו ח ל ט י ם				תוצאות התאונה
57/58	56/57	55/56	54/55	57/58	56/57	55/56	54/55	
100.0	100.0	100.0	100.0	36,699	31,941	29,192	26,820	כל הנפגעים
0.2	0.2	0.2	0.4	79	*68	65	99	תאונות מות
2.8	3.1	3.6	3.7	1,022	985	1,045	1,005	איבוד תמידי של כושר עבודה
97.0	96.7	96.2	95.9	35,598	30,888	28,082	25,716	איבוד זמני של כושר עבודה

* מאז פרסום הנתונים בדו"ח הקודם, הגיעו ידיעות על 6 מקרי מות נוספים.

מקום התאונה

מבין 100 תאונות שקרו בשנים 1956/57 ו-1957/58 ואשר לא נסתיימו במות, קרו 5 עד 6 תאונות בדרך לעבודה ואילו מבין התאונות שנסתיימו במות (שהן בעיקר תאונות דרכים) היוו התאונות בדרך לעבודה — כשליש מכלל התאונות. בהשוואה לשנתיים הראשונות — 1954/55 ו-1955/56 — עלה אחוז התאונות שקרו בדרך לעבודה. בתאונות המות פחת אמנם בשנת 1955/56 חלקן של התאונות בדרך לעבודה, אך הוא חזר ועלה בשנתיים שלאחר מכן.

תביעות לגימלאות נפגעי עבודה שאושרו בשנים 1954/55 - 1958/59

1958/59	1957/58	1956/57	1955/56	1954/55	סך הכל	ה ג י מ ל ה
43,004	37,754	*31,700	*30,529	*21,201	164,188	דמי פגיעה
67	70	68	65	64	334	גימלאות תלויים
628	600	691	660	157	2,736	מענק נכות
1,166	878	632	555	209	3,440	קצבת נכות

* ביטוח נפגעי עבודה עצמאיים החל מ-1.7.57.

סכומי גימלאות נפגעי עבודה (שכירים ועצמאיים) ששולמו בשנים 1954/55 - 1958/59

1958/59	1957/58	1956/57	1955/56	1954/55	סך הכל	ה ג י מ ל ה
2,628,048	2,269,582	*1,791,526	*1,569,299	*1,043,131	9,301,586	דמי פגיעה
112,141	81,155	42,995	6,519	—	242,810	שיקים מקצועי
847,033	597,778	*388,519	*269,715	*39,064	2,142,109	קצבת נכות
1,521,263	1,135,238	*1,041,233	*885,177	*144,197	4,727,108	מענק נכות
558,781	436,436	*276,455	*157,677	*42,160	1,471,509	קצבה ומענק תלויים
3,195,740	2,901,878	2,007,908	2,302,099	1,523,082	11,930,707	דמי פגיעה ושונות

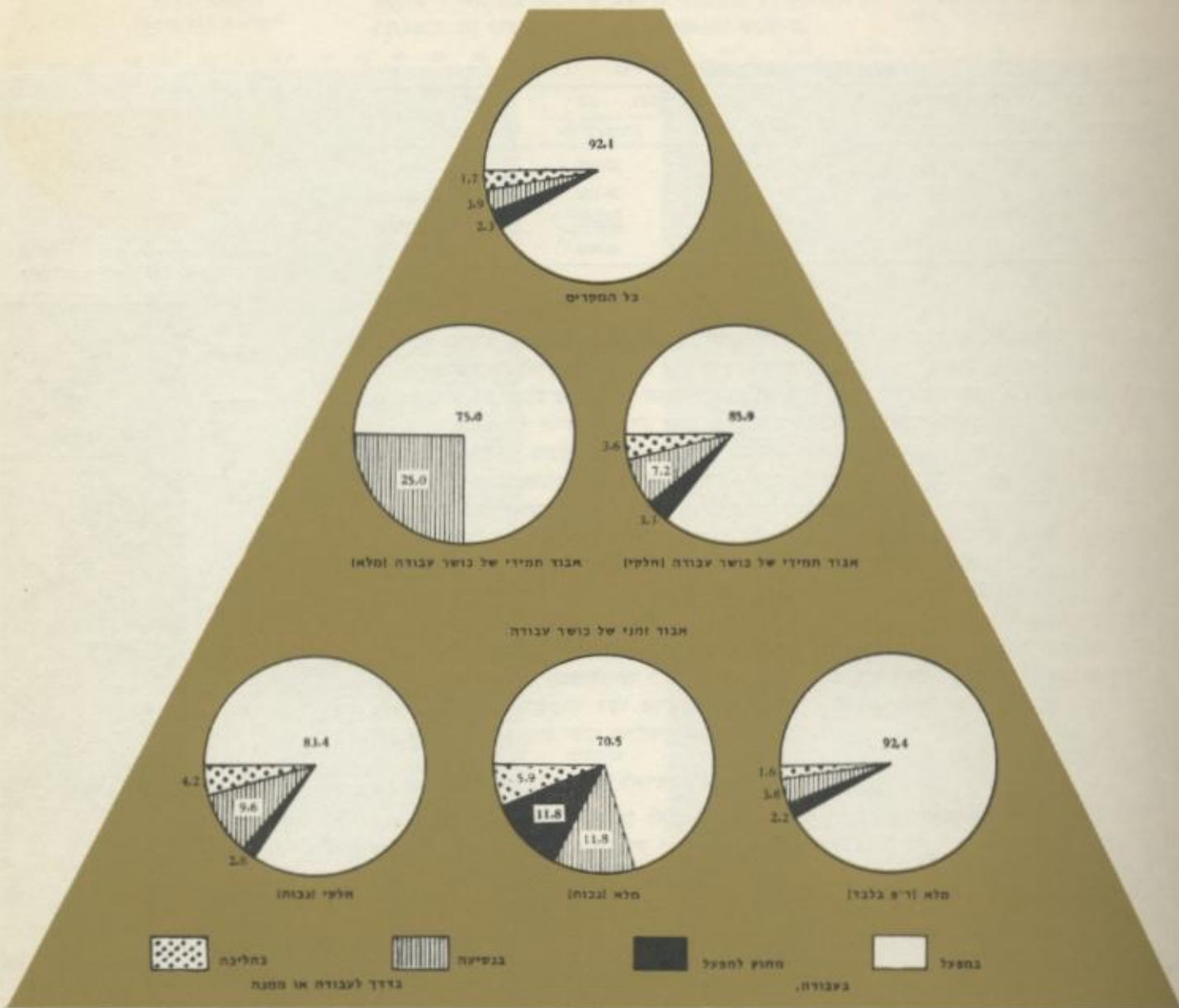
* ביטוח נפגעי עבודה עצמאיים החל מ-1.7.57.

הפגיעות לפי ענפי הכלכלה

מיון הפגיעות לפי ענפי הכלכלה, מורה על יציבות יחסית במספר הפגיעות במשך ארבע השנים 1954/55 - 1957/58. חלקן של הפגיעות בתעשייה, מתוך כלל הפגיעות, כמעט לא נשתנה במשך השנים. ירידה מסוימת חלה באחוז הפגיעות בחקלאות ובתעבורה וקשר ועליה קלה חלה בבניה. אם נפחית, בכל שנה, את התאונות בענפים מעורבים ואלה שלא נרשם אצלם ענף הסיכון, נמצא

נפגעי עבודה, לפי מקום התאונה ולפי תוצאות התאונה • 1957/58

[באחוזים]

* כלי תאונות מות.

כי המספר היחסי הגדול ביותר של התאונות הוא בענף התעשייה והמלאכה בו קורים 44 עד 46 אחוזים מכלל התאונות; התאונות בחקלאות מהוות 12 עד 14 אחוזים; אותו אחוז של תאונות, לערך, נרשם בבניה וכן בשירותים (ממשלתיים ופרטיים); בתעבורה וקשר מגיע חלקן של התאונות ל-7 עד 8 אחוזים מכלל התאונות; ובמסחר ופיננסים ל-3 אחוזים בלבד.

תכופות התאונות

לא במספר התאונות בלבד, אלא גם בשיעור תכיפותן, דהיינו, במספר התאונות לכל 1,000 עובדים, נרשם גידול מסוים במשך השנים.

בשנת 1954/55 נרשמו ששים ושבע תאונות לכל 1,000 עובדים שכירים, בשנת 1956/57 שבעים ושלוש ואילו בשנת 1957/58 הגיע השיעור לשבעים ושמונה עד שבעים ותשע. חלק מגידול שיעור התכיפות יש לזקוף לזכות השיפור ברישום הפגיעות וחלק לזכות העובדה שהעובדים מכירים עתה יותר את זכויותיהם בביטוח הלאומי ופונים למוסד בתביעת זכותם.

שיעור התכיפות של תאונות המות לכלל הענפים עלה רק במעט לעומת 1955/56 והגיע ל-17 מקרים ל-100,000 שכירים בשנים 1956/57 ו-1957/58, אך ירד במידה ניכרת לעומת שנת 1954/55, בה קרו 25 מקרי מות ל-100,000 שכירים.

שיעורי תכיפות התאונות

שנת הפגיעה	מספר התאונות		שיעורי תכיפות ל-1,000 שכירים	
	תאונות קטלניות	כל התאונות	תאונות קטלניות	כל התאונות
1954/55	99	26,820	0.25	67.0
1955/56	67	29,192	0.15	71.9
1956/57	74	31,941	0.17	73.4
1957/58	79	36,699	0.17	78.6

חומרת התאונות

על אף הגידול במספר מקרי התאונות ובשיעורי תכיפותן, לא עלה שיעור חומרתן מאז שנת 1955/56 ונשאר בשיעור של 4.2 ימי היעדרות לכל שכיר. (מקרה מות או נכות מלאה נחשב כהפסד של 20 שנות עבודה או 6,000 יום ונכות חלקית מחושבת לפי אחוז הנכות) לעומת שנת 1954/55 אף היתה ירידה ניכרת, שכן, באותה שנה הגיע השיעור ל-5.1. ליציבות בחומרה סיבות אחדות: א) לא נשתנה אלא במעט מספר התאונות שנסתיימו במות ודוקא אלה הן התאונות המשפיעות במידה ניכרת על שיעור החומרה. ב) מספר תאונות העבודה שנסתיימו בנכות תמידית נשאר יציב, כ-1,000 בכל שנה. ג) חלה ירידה ניכרת במוצע ימי היעדרות לנפגע. בשנת 1954/55 הגיע ממוצע ימי היעדרות למקבל דמי פגיעה (ו. א. בלי נכות ומות) ל-19.1 יום והממוצע פחת בהדרגה עד ל-13.4 בשנת 1957/58. שיעורי החומרה ירדו בחקלאות ובשירותים, אך עלו במקצת בתעשייה. החישוב של ממוצע ימי היעדרות לכל נפגע (כולל נכות ומות) מורה אף הוא על מגמה של ירידה. בשנת 1954/55 איבד כל נפגע 76.1 יום לשנה, בשנת 1955/56 ירד הממוצע ל-60.7 יום ואילו בשנת 1957/58 פחת הממוצע עד ל-53.5 יום לשנה. הגורמים לירידה זו הם, הירידה במספר הימים ההולכים לאיבוד למקבלי דמי פגיעה בלבד ומספר יחסי יציב של נכים והמספר הגדול יותר של סך הכל הנפגעים, שבו מחלקים את ימי היעדרות.

תכיפות וחומרה בהשוואה לארצות אחרות

קנה מידה חשוב להשוואה בין לאומית הוא המספר היחסי של התאונות הקטלניות לכל אלף עובדים. השיעורים מחושבים רק למקרים שקרו בעבודה ממש בענף התעשייה, עליו מתפרסמים נתונים על ידי ארגון העבודה הבינלאומי.* מן ההשוואה בתאונות המות בתעשייה, נראה כי ישראל נמצאת בין ארצות ששיעורן גבוה, כגון אוסטרליה שוויצריה ואיטליה, לבין ארצות ששיעורן נמוך, כגון אנגליה וארצות הברית.

שיעורי תכיפות של תאונות עבודה המסתיימות במות, לאלף עובדים, בארצות שונות

ה א ר צ	ה ש נ ה	ה א ר צ	שיעור תכיפות	ה ש נ ה	ה א ר צ
אוסטרליה	1956	הודו	0.44	1956	0.10
איטליה	1955	ישראל	0.20	1957	0.15
אנגליה	1957	ניו זילנד	0.05	1956	0.12
ארה"ב	1957	קנדה	0.08	1956	0.13
בלגיה	1952	שוודיה	0.13	1954	0.18
גרמניה (מערבית)	1956	שוויצריה	0.20	1956	0.30

ההשוואה של כלל התאונות בארצות השונות קשה יותר, בגלל השוני בשיטת הכללת התאונות. יש ארצות הכוללות פגיעות הגורמות להיעדרות מעבודה מיום אחד ומעלה ויש הכוללות היעדרות מיומיים או שלושה ימים ומעלה, קיים שוני גם בענפי הכלכלה הנכללים בחישובים. בלוח למעלה, צומצמה ההשוואה למספר ארצות בלבד.

שיעורי חומרה של תאונות עבודה, לפי ענף השיכון, לכל 1000 עובדים

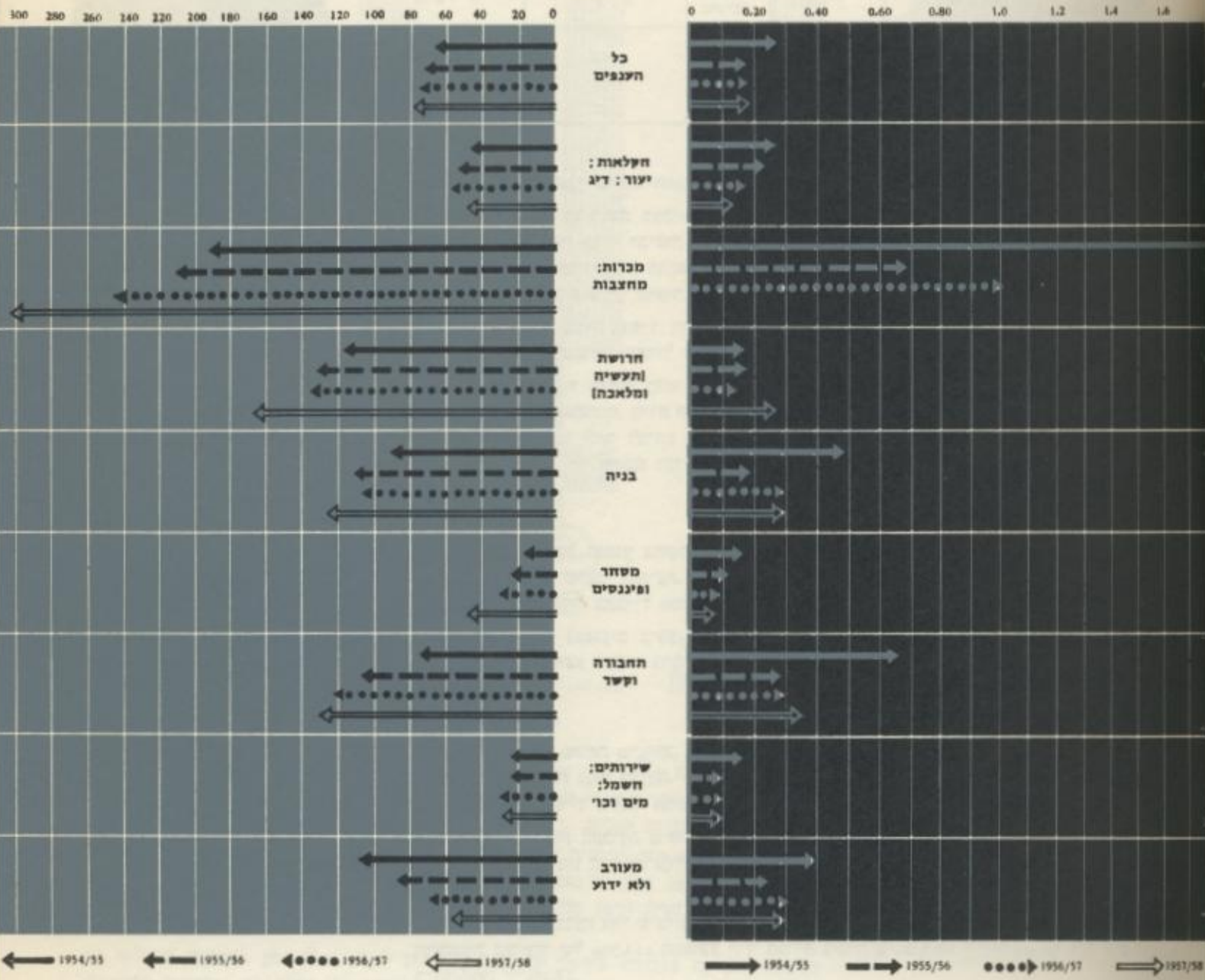

* I.L.O. Year Book of Labour Statistics, 1958.

שיעורי תכיפות של תאונות עבודה לפי ענף הסיכון לכל 1000 עובדים

תאונות אחרות
התכיפות החל מ-10.0

תאונות מות
התכיפות החל מ-0.10

הנתונים שבידינו בדבר שיעור החומרה, מתיחסים נוסף לישראל, גם לארצות הברית, לשוויצריה ולניו-זילנד. מנתונים אלה מתברר כי בדומה לשיעורי התכיפות, גם בשיעורי החומרה גבוה השיעור בישראל לעומת זה שבארצות הברית (כמעט פי שלושה), שווה לשיעור בניו-זילנד ונמוך מזה שבשוויצריה.

מסתבר, מתוך ההשוואה, כי תכיפות התאונות בישראל גדולה במידה ניכרת מזו שבארצות הברית ובאנגליה. השיעור קרוב לזה שבניו-זילנד ונמוך בהרבה משיעור התכיפות באיטליה.

שיעורי התכיפות של כלל התאונות לאלף עובדים, בארצות שונות

הארץ	השנה	שיעור התכיפות	הארץ	השנה	שיעור התכיפות
איטליה	1955	160	ישראל	1957/58	79
אנגליה	1957	36	ניו-זילנד	1957	69
ארה"ב	1957	22	שוויצריה	1952	92

עידוד מפעלים בעלי שיעור תאונות נמוך

במטרה לעודד את הבטיחות בעבודה, נקבע בתקנה 6 לתקנות בדבר ביטוח נפגעי עבודה כי תינתן הנחה של 15% מדמי הביטוח למפעלים בעלי שיעור תאונות נמוך לעומת השיעור הממוצע בכל סעיף סיכון שעליו נמנה המפעל. מאידך גיסא, מאפשרת אותה תקנה למוסד להגדיל את דמי הביטוח במפעלים בעלי שיעור גבוה של תאונות.

הנתונים לכל סעיף סיכון, בנפרד, חושבו לשלוש השנים 1954/55 — 1956/57 והמפעלים הזכאים לכך קבלו הנחות למפרע מאפריל 1957.

נוסף לבדיקת השיעור היחסי בדמי הביטוח של המפעלים הבודדים, נבדקה גם, לאור הנתונים של שלוש השנים הראשונות, מידת התאמתם היחסית של השיעורים בסעיפי הסיכון עצמם ושיעורי דמי הביטוח הותאמו יותר למידת החומרה של התאונות. לחלק מסעיפי הסיכון שונה השיעור החל באפריל 1957, אך לרובם הגדול, רק מאפריל 1959.

דמי פגיעה

דמי הפגיעה, שמקבל הנפגע בתקופה בה אינו מסוגל לעבוד, הם בשיעור של 75% מהכנסתו בשלושת החודשים שלפני הפגיעה, אך מוגבלים במכסימום שהיה תחילה — 5 ל"י ליום, עלה ל-6,250 ל"י ליום החל באפריל 1956 ול-7,500 ל"י ליום החל באפריל 1959.

סכום דמי הפגיעה לנפגעים ב-1954/55 הגיע למיליון ל"י ולסך 66.1 ל"י לכל מקרה. הסכום הכללי והסכום הממוצע למקרה גדלו במשך השנים כתוצאה מן העליה במכסימום הגימלה ובשכר.

גימלאות נכות

נכה שדרגת נכותו פחותה מ-25%, זכאי למענק חד פעמי ואילו נכה שדרגת נכותו היא מ-25% ומעלה, זכאי לקצבת נכות קבועה. מיון מקרי הנכות (כולל נכות זמנית) לפי סוג הגימלה (מענק או קצבה) ולפי תאריך אישור הגימלה מראה את התוצאות הבאות:

מניתוח מקרי הנכות הקבועה נראה כי 88 מכל מאה נכים, היו בדרגות נכות נמוכות מ-25%, 9 מכל מאה נכים, היו בדרגות נכות בין 25% ו-49% ו-3 נכים מכל מאה, היו בדרגות נכות של יותר מ-50%.

בדרגת הנכות הממוצעת חלו שינויים מסויימים במשך השנים. בשנת 1954/55 היתה דרגת הנכות הממוצעת בשיעור של 14.5%; הממוצע ירד במידה ניכרת ב-1955/56 ל-11.9%, אך עלה שוב ב-1956/57 ל-13.2%.

קליטת הנכים בעבודה

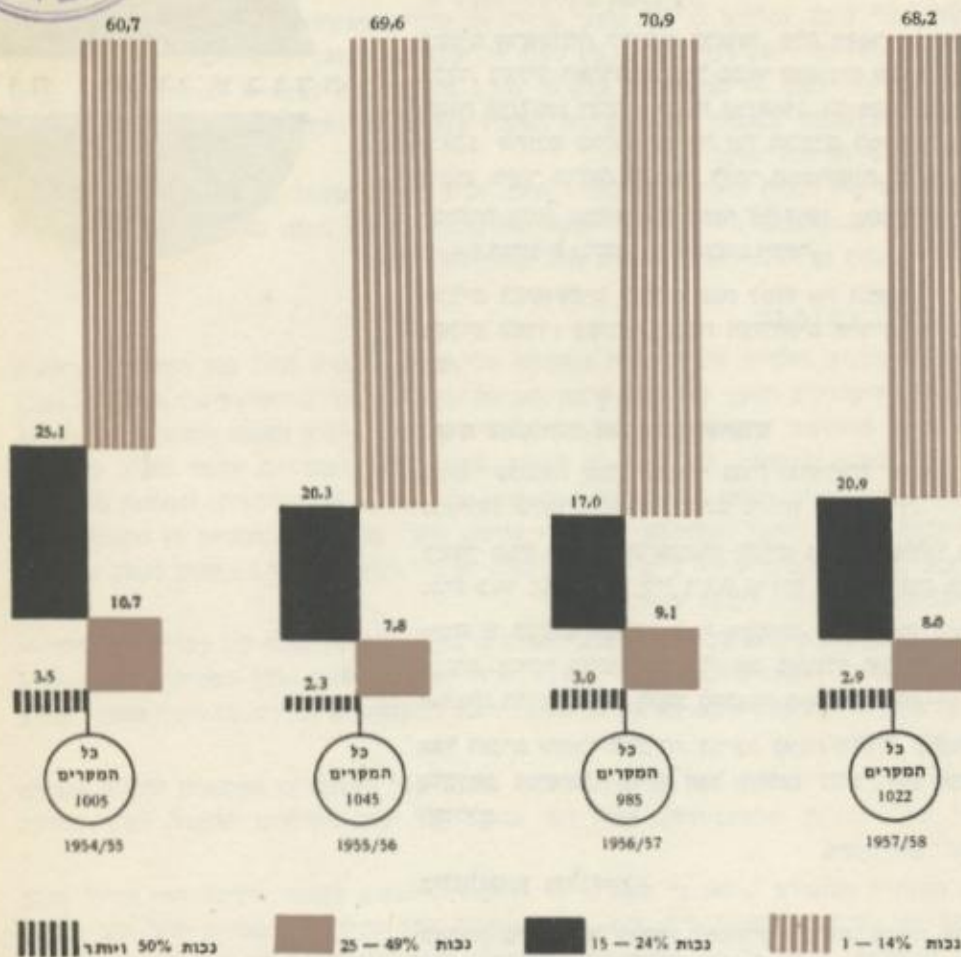
מחקר שנערך ע"י המוסד לגבי קליטתם בעבודה של נכי העבודה, העלה תוצאות מאלפות. המחקר הראה כי מבין מקרי הנכות בשנים 1954/55 — 1956/57, חזרו לעבודה, עד ספטמבר 1957, חמשה מתוך כל ששה נכי עבודה קבועים. מבין אלה שחזרו לעבודה, שבו כשלושה רבעים תוך ששת החודשים הראשונים מיום הפגיעה, 12% שבו תוך ששה חודשים עד שנה, 12% תוך שנתיים מיום הפגיעה ו-2% מקרי נכות קשים ביותר, שבו לאחר תקופה של שנתיים ויותר.

במידה ואחוז הנכות היה גבוה יותר, חזר הנכה לעבודה מאוחר יותר. מבין הנפגעים שנקבעו להם עד 14% נכות, חזרו 85% תוך ששת החודשים הראשונים לאחר הפגיעה ואילו מבין העובדים

דרגת הנכות הקבועה לפי השנים (באחוזים)

ביטוח נפגעי עבודה

שנקבעו להם 50% ויותר, חזר חלקם החמישי תוך 6 חודשים, כרבע תוך חצי שנה עד שנה ולמעלה ממצחית לאחר שנה או יותר מתאריך הפגיעה. מבין כל מאה נכים שחזרו לעבודה, חזרו שבעים בלבד למעבידם הקודם.

חלק הנפגעים שלא חזר למעביד הקודם, לא חזר גם לעבודה שכירה והפך — מבחינת המעמד בעבודה — לעצמאי. מבין כל מאה נכים, החליפו שמונה את מעמדם בעבודה והפכו לעצמאיים. בעיקר, הנפגעים בעלי דרגת נכות גבוהה, שנאלצו להחליף עבודת כפיים בעבודה קלה יותר יחסית.

בעקבות הפגיעה בעבודה, בעיקר הפגיעות החמורות יותר, נאלץ חלק הנפגעים להחליף גם משלח ידו. כשליש מבין הנפגעים שחזרו לעבודה, החליף את משלח ידו. עובדים מסוימים בתעשייה ובבניה עברו לפקידות, מסחר, שירותים או לעבודות בלתי מקצועיות. העובדים הבלתי מקצועיים עברו, לאחר הפגיעה, לשירותים או למסחר.

שיקום מקצועי

לפי התקנות, זכאי מבוטח הנפגע בעבודה לשיקום מקצועי, אם דרגת נכותו כתוצאה מן הפגיעה נקבעה ל-10% לפחות ואם עקב הפגיעה אין הוא מסוגל לחזור לעבודתו הקודמת, או שהוא זקוק להכשרה מקצועית מיוחדת בכדי שיהיה מסוגל לחזור אליה.

אם הוחלט שיש צורך בשיקומו המקצועי של הנכה, נושא המוסד בהוצאות קיומו בתקופת הלימוד,

בשכר הלימוד, בהוצאות למכשירי ולספרי הלימוד, בהוצאות הדרכה, אש"ל ודמי נסיעה שנגרמו לו בקשר לשיקום המקצועי.

בשנים הראשונות לביטוח הלאומי, עלה מספר הנפגעים שקבלו שיקום מקצועי לעשרות אחדות בלבד. בשנים האחרונות, גדל מספר הנפגעים שפנה למוסד בתביעה לשיקום מקצועי והגיע ל-342 בשנת 1957/58 ול-430 בשנת 1958/59. גם מספר המשוקמים גדל ובשנת 1957/58, לדוגמה, עלה ל-129. מתוכם שוקמו 60 על ידי הכשרה במקצוע מתאים ו-8 שוקמו ע"י המרת קצבה לצורך ביסוס מקור פרנסה עצמאי. ליתר המשוקמים, הוגשה עזרה בסידור בעבודה מתאימה.

למחצית מ-60 המשוקמים בשנת 1957/58, ארכה תקופת השיקום פחות מ-6 חודשים, לרבע מהם, 7—9 חודשים וליתר, 10 חודשים ויותר.

כשליש המשוקמים באותה שנה למדו את המקצועות; מתכת, חשמל ומקצועות טכניים אחרים; כשליש למדו; פקידות, זבנות ושירותים אחרים והיתר הוכשרו בנגרות, בטכסטיל ועור, בנהגות וכו'.

סכום גימלאות הנכות והשיקום

סכומי קצבאות נכות, מענקי נכות וגימלאות שיקום גדלו במשך השנים במידה ניכרת ובשנת 1958/59 בלבד הסתכמו ב-2.5 מיליון ל"י לערך.

במשך חמש השנים הראשונות לקיום המוסד, שולמו מענקי נכות בסך 4.7 מיליון ל"י, קצבאות נכות בסך 2.1 מיליון ל"י ו-0.2 מיליון ל"י לשיקום מקצועי; בסך הכל, למעלה מ-7 מיליון ל"י.

עזרה זו שהגיש המוסד לנכי העבודה, מצאה את ביטויה ברמה ובהרכב ההכנסה של משפחות הנכים. מחקר המוסד על קליטתם בעבודה של נכי העבודה, התייחס גם לבעיה זאת והעלה כי הגימלה היוותה מקור חשוב בהכנסת משפחת הנכה.

אצל הנכים שחזרו לעבודה, הגיעה קצבת הנכות, בממוצע, ל-52.5 ל"י לחודש והיוותה כחמישית מהכנסת המשפחה ואילו אצל הנכים שלא חזרו לעבודה, היוותה הקצבה כמחצית מן ההכנסה הכוללת.

גימלאות תלויים

במקרה של פגיעת עבודה המסתיימת במוות, זכאית משפחת הנפגע לגימלת תלויים, גובה גימלה זו תלוי בשכרו של הבעל (עד למכסימום מסויים), בגיל האלמנה וביכולתה לכלכל עצמה וכן במספר הילדים הגרים עמה.

במשך 5 השנים אושרו 329 גימלאות תלויים, מהם 316 קצבאות ו-13 מענקים חד-פעמיים. סכום הקצבאות והמענקים לתלויים הגיע בשנים 1954/55 — 1958/59 למיליון וחצי ל"י לערך.

הגימלאות לתלויים, היוו את המקור העיקרי להכנסת משפחת הנפטר. סקר שנערך ע"י המוסד במחצית השניה של 1958 (יחד עם הסקר על השאירים), העלה כי לפני שקרתה התאונה, היוו שכרו של ראש המשפחה כ-91% מכלל הכנסת המשפחה ואילו לאחר פטירתו של ראש המשפחה, באה ההכנסה העיקרית — כשני שלישים מכל ההכנסה — מקצבת הביטוח הלאומי. ההכנסות האחרות מקורן בעיקר בעבודת האשה, שחלקה בהכנסה הכללית גדל ל-18% ומעבודת בני משפחה אחרים.

מן הראוי לציין, כי חלקו של הביטוח הלאומי בהכנסת המשפחה, לאחר תאונת המות, הלך וגדל עם גידול המשפחה. קצבת הביטוח הלאומי היוותה מחצית ההכנסות אצל אלמנות עם ילד אחד, שני שלישים מן ההכנסה אצל אלמנות עם 2 ילדים, שלושת רבעי ההכנסה אצל משפחות עם 3 ילדים ואחוז גבוה עוד יותר אצל האלמנות עם 4 ילדים ויותר.

על אף העזרה הכספית שהגיש המוסד למשפחת הנפטר, פחתה, כמובן, ההכנסה הממוצעת של המשפחה וההוצאה לנפש; בהשוואה למצב לפני פטירת ראש המשפחה, במיוחד אצל המשפחות בהן האלמנות לא עבדו. במקום הכנסה ממוצעת של 258 ל"י לפני הפגיעה, נמצאה הכנסה ממוצעת (כולל גימלת הביטוח הלאומי) בסך של 196 ל"י לחודש, לאחר פטירת ראש המשפחה, אמנם למספר נפשות קטן יותר, עקב היעדרות הבעל שנפטר.

עובדים עצמאיים

החל ביולי 1957, נכללים בביטוח נפגעי עבודה גם עובדים עצמאיים. לגבי מבוטחים אלה החלט להנהיג אחוז אחיד של דמי ביטוח (1% לענף זה, שלא כנהוג אצל המעבידים — 0.5% — 3%). בתקופה יולי 1957 — מרס 1958 נתקבלו 2,336 תביעות של עצמאיים ואושרו 1,555; ואילו בשנת 1958/1959 נתקבלו 4,127 תביעות ואושרו 2,618. חלק ניכר של התביעות נדחה בגלל אי תשלום דמי הביטוח במועד.

מספר תביעות הנכות שאושר עד אפריל 1959, הגיע ל-256 ומספר התביעות לגימלאות תלויים (בעקבות מות הנפגע) היה 5 בלבד. מספר הפגיעות שנסתיימו במות באותה תקופה, היה אמנם גדול במקצת אך התביעות לגימלאות אלו, עדיין לא אושרו.

תכיפות וחומרה

מעיבוד נתונים חלקיים על הפגיעות בתקופה יולי 1957 — מרס 1958 (גם העצמאיים רשאים להגיש תביעותיהם במשך שנה מאז קרתה הפגיעה ומכאן האיחור בריכוז ועיבוד הפרטים), נמצא כי שיעור התכיפות של התאונות, לכל אלף עובדים עצמאיים, הגיע באותה תקופה ל-24 מקרים. שיעור תכיפות התאונות, היה אפוא רק כשליש השיעור אצל השכירים. אפשר להניח שהשיעור יגדל במשך השנים, לאחר שהמבוטחים העצמאיים ילמדו לדעת את זכויותיהם המלאות בשטח זה. בהקבלה למספר היחסי המצומצם של מקרי פגיעה, מקרי נכות ומות, נמצאה גם חומרה יחסית קטנה יותר. לפי הנתונים הארעיים שהזכרנו, הלכו לאיבוד לעובד עצמאי 1.4 ימים לשנה, בממוצע, בהשוואה ל-4.2 ימים לעובד שכיר.

כשליש הפגיעות קרה בתעשייה ובמלאכה, למעלה מרבע בחקלאות ו-10% קרו בשירותים. היתר — בבניה, במסחר ופיננסים וכו'. האחוז הגבוה, באופן יחסי, בחקלאות (אצל השכירים רק 10 — 12 אחוזים מכלל הפגיעות) נובע, כנראה, מן העובדה שבין העצמאיים נכללים גם חברי מושבי עולים ומושבי עובדים.

כנגד השיעורים הנמוכים של תכיפות וחומרה, נמצאו אצל העצמאיים ממוצעים יחסיים גבוהים של ימי היעדרות, שבעקבותיהם קבלו דמי פגיעה ושל ימים ההולכים לאיבוד, לאחר הכללת מקרי נכות ומות.

מן הנתונים הנזכרים נמצא, כי ממוצע ימי היעדרות לנפגע עצמאי שקיבל דמי פגיעה הגיע ל-24 יום בקירוב בהשוואה ל-17 יום, באותה תקופה, אצל שכיר. מיון מפורט יותר, לפי קבוצת ימי היעדרות, מראה כי בין העצמאיים אחוז יחסי נמוך של מקרים עם 1 — 6 ימי היעדרות. יתכן מאד כי הדבר נובע כתוצאה מכך שהעצמאיים אינם מוכנים להקדיש שעות עבודה לשם טיפול במקרים קלים.

ממוצע ימי היעדרות של עובד עצמאי, כולל מקרי נכות ומות, הגיע ל-73 יום, לעומת 56 יום אצל עובד שכיר.

דמי פגיעה

כתוצאה מן המספר הממוצע הרב יותר של ימים בעדם קבלו העצמאיים דמי פגיעה, היה אצלם גם התשלום הכולל של דמי פגיעה לנפגע גבוה יותר והגיע ל-84 ל"י לנפגע, לעומת 73 ל"י אצל השכירים ב-1956/57).

המוסד הרפואי

מתוך המקרים שנבדקו בשנת 1957/58, נמצא כי 64% קבלו טיפול בקופת חולים הכללית, 20% מקופות חולים אחרות ו-16% קבלו טיפול ע"י רופאים פרטיים.

יולדות קבלו גימלאות אמהות (מוענק לידה,
דמי לידה).

268,000

לירות הוא הסכום הכולל של הגימלאות
בביטוח אמהות.

27,000,000

ביטוח אנושות

גימלאות ביטוח האמהות ניתנות בשתי צורות: א. מענק לידה — לכל יולדת שהיא מבוטחת או אשת מבוטח; ב. דמי לידה — למבוטחת שהיא שכירה או עובדת עצמאית.

מענק לידה

מענק הלידה מיועד לכיסוי הוצאות האישפוח ולרכישת ציוד לנולד.

בשנה הראשונה לביטוח, הסתכם המענק ב-55 ל"י. בשנת 1957/58 היה סכום המענק — 80 ל"י, בשנת 1958/59 היה — 86 ל"י. בשתי שנים אלה היה החלק המיועד לציוד לנולד — 30 ל"י.

מספר המענקים ששולם, גדל במשך הזמן במידה ניכרת: בשנה הראשונה נתקבלו 37.395 תביעות ואושרו 36.550 תביעות. נדחו 82 תביעות. בשנה החמישית נתקבלו 49.771 תביעות, אושרו 50.093 (כולל מספר תביעות מהשנה הקודמת) ונדחו 60 תביעות.

תשלום המענק מותנה בהודקקות היולדת לאישפוח, בקשר ללידה. לעובדה זו היתה השפעה ניכרת על הגדלת שיעורי האישפוח של היולדות היהודיות, אך במידה רבה עוד יותר — של היולדות הלא יהודיות.

בשנים שקדמו להפעלת הביטוח הלאומי, היה אחוז הלידות של יהודיות, שארעו בבתי חולים, פחות מ-90% ואילו בשנת 1958 הגיע האחוז ל-98.4 מכלל הלידות של יהודיות.

בין היולדות הלא יהודיות, היו לפני קום הביטוח הלאומי רק כ-5% שילדו בבתי חולים ואילו בשנת 1958 הגיע שיעור האישפוח ל-40% לערך.

יש יסוד להניח כי האחוז הגבוה של הלידות בבתי החולים השפיע במידה מסוימת על הירידה בתמותת התינוקות. בשנת 1953, לדוגמה, היה שיעור תמותת התינוקות (ל-1,000 תינוקות חיים) אצל היהודים — 35.7 והאחוז ירד עד כדי 30.7 בשנת 1958.

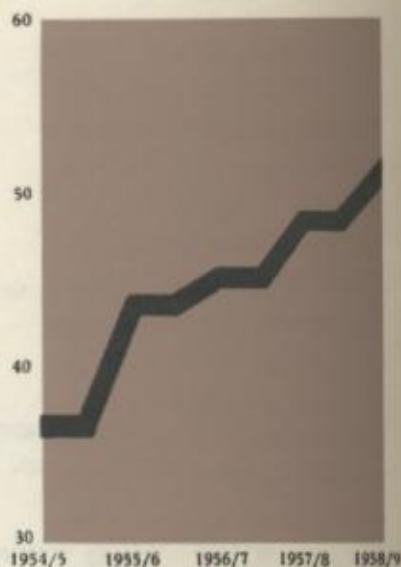
אצל הלא יהודים היו תנודות קלות בשיעור תמותת התינוקות בשנים האחרונות; ירידה ניכרת חלה בשנת 1958, בה הגיע השיעור ל-52.7 בהשוואה ל-60.1 בשנת 1953.

שיעור תמותת התינוקות אצל המיעוטים בישראל, הוא בכללו נמוך, כידוע, בהשוואה לארצות ערב מסוימות. כך למשל, נע שיעור תמותת התינוקות במצרים בין 130 ל-140 לאלף ואילו אצל המיעוטים בישראל נע, כאמור, השיעור — בין 50 ל-60 בלבד.

סכום מענקי הלידה

בהקבלה לעליית מספר מענקי הלידה, אך בקצב מהיר יותר עקב גידול הסכום הכספי של המענק, עלה גם סכום מענקי הלידה והגיע ליותר מ-4 מיליון ל"י במשך שנת 1958/59.

מענקי לידה שאושרו לפי השנים
(באלפים)

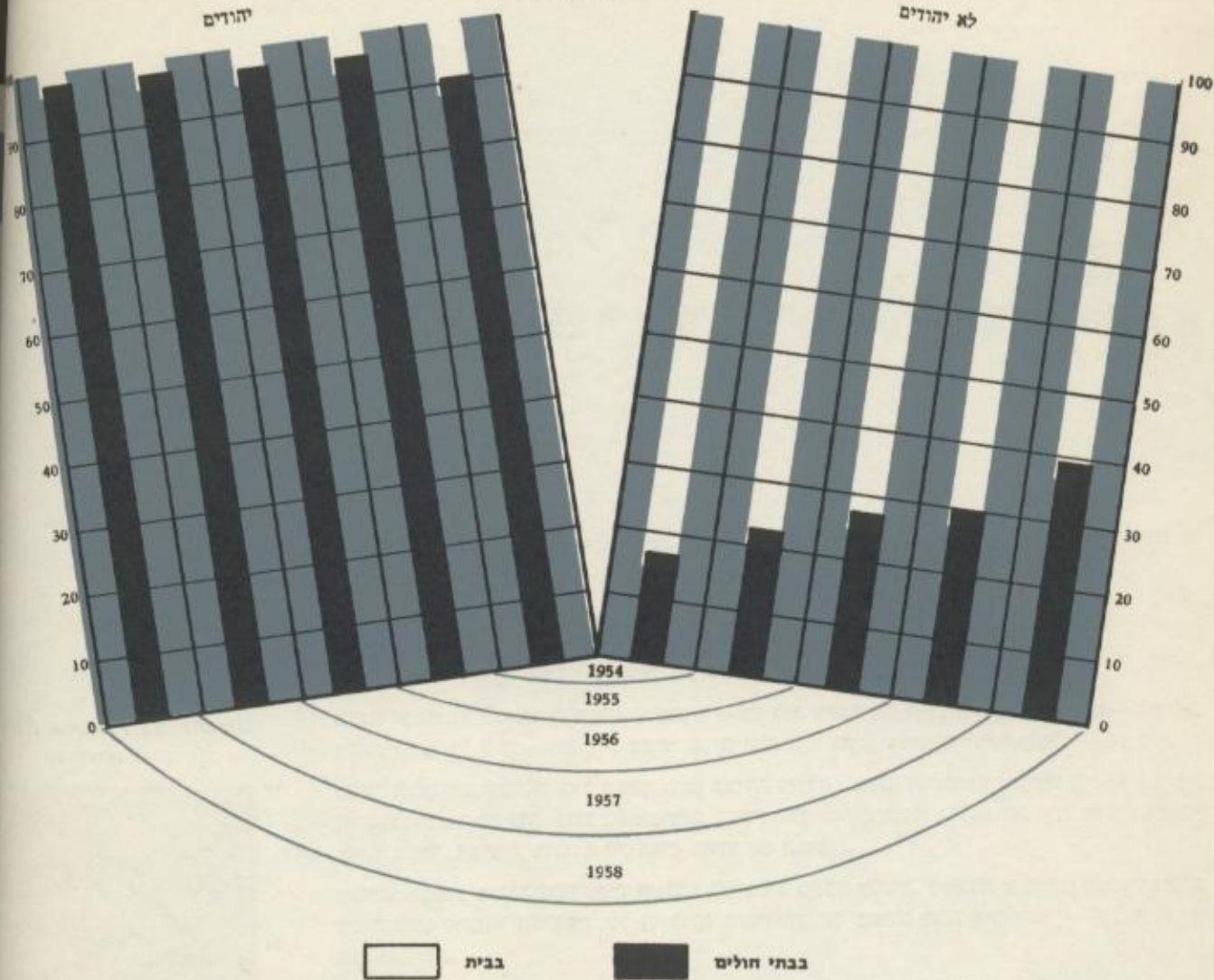

לידות בבתי חולים ובבית 1958-1954

(באחוזים)

יהודים

לא יהודים

בבית
 בבתי חולים

אשר לנתונים שלפני ייסוד הביטוח הלאומי, מראה אומדן לחודשים ינואר - יוני כי שיעור האישוס אזל הלך יהודים הגיע ל-5% בלבד.

סכום מענקי הלידה במשך חמש השנים הראשונות לביטוח הלאומי, עלה ל-15 מיליון ל"י ויותר. יש להזכיר כי המוסד משתתף בהוצאות הסעת היולדות ע"י "מגן דוד אדום", אם מרחק הנסיעה עולה על מספר מסויים של קילומטרים.

תביעות למענקי לידה ודמי לידה, לפי השנה והחודש 1958/59 - 1954/55

דחה	דמי לידה		דחה	מענקי לידה		ה ש נ ה
	אושרו	נתקבלו		אושרו	נתקבלו	
105	3,092	3,511	82	36,550	37,395	1954/55
563	8,649	9,412	117	43,342	43,630	1955/56
633	10,162	10,901	148	44,897	45,297	1956/57
551	11,184	12,020	91	48,360	48,555	1957/58
686	11,537	12,541	60	50,093	49,471	1958/59

סכומי גימלאות אמהות ששולמו בשנים 1954/55 - 1958/59 ובל"י

1958/59	1957/58	1956/57	1955/56	1954/55	סך הכל	הגמלה
3,261,448	2,952,718	2,313,795	1,841,966	751,091	11,121,018	דמי לידה
4,129,306	3,749,208	2,876,476	2,436,002	2,055,000	15,245,992	מענק לידה
75,053	68,853	19,721	—	—	163,627	הסעת יולדות

דמי לידה

הרעיון המונח ביסודו של תשלום דמי הלידה הוא מניעת הפסד כספי מן היולדת, או העובדת העצמאית, בתקופה בה היא נאלצת להפסיק עבודתה לרגל ההריון או הלידה. דמי הלידה הניתנים ע"י הביטוח הלאומי, באים במקום דמי חופשה שלהם היו זכאיות קבוצות מסוימות של עובדות מאת מעבידיהן, לפי פקודת העבדתן של נשים, 1945. חוק הביטוח הלאומי, העניק זכות לדמי לידה לקבוצות נשים שלא היו זכאיות לתשלום דמי חופשה מאת המעביד לפי הפקודה המנדטורית — עובדות בחקלאות ובמשק בית, חברות קבוצים, עובדות עצמאיות ועוד. על יסוד עיבודים שנעשו לשנים 1956/57 ו-1957/58, נתברר כי למעלה ממחצית מקבלות דמי הלידה שייכות לסוגים, שלפני חוק הביטוח הלאומי לא היו זכאים לתשלום בעת חופשת הלידה.

מספר התביעות לדמי לידה שאושרו בשנה הראשונה לביטוח היה 3,092 ונדחו 105 תביעות. אולם כבר בשנה השניה 1955/56, לאחר הכללת סוגים נוספים של זכאיות לדמי לידה, עלה המספר ל-8,649 (נדחו 563) ואילו בשנת 1958/59 הגיע מספר התביעות שאושר ל-11,537 (נדחו 686).

המעמד הכלכלי של התובעת

שבעים אחוז, לערך, מן הנשים המקבלות דמי לידה, הן עובדות שכירות, חברות קבוצים או מושבים שיתופיים; כ-30% הן עובדות עצמאיות, ברובן המכריע חברות מושבי עולים. שיעור היולדה במושבי העולים הוא מן הגבוהים בארץ. בשנת 1958 היה שיעור היולדה במושבים ומושבים השיתופיים 37.7 ל-1,000 תושבים, לעומת 24.0 ל-1,000 נפשות באוכלוסיה היהודית הממוצעת (הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, "ירחון סטטיסטי לישראל", חלק א', כרך י', יולי 1959, ע' 310). נתונים על הרכב התובעות דמי לידה, לפי המעמד בעבודה, מובאים בעמוד 26. המיון הוא לפי השנה בה חל התשלום הראשון והוא שונה במקצת מן המיון לפי שנת האישור.

סעיף הזכאות ומספר ימי התשלום

רוב אישורי דמי הלידה היה לפי סעיף 3 לתוספת השביעית לחוק, ז. א. שניתן אישור עקרוני לתשלום דמי לידה בעד תקופה של 12 שבועות. התביעות האחרות אושרו לפי סעיף 4(1) לתוספת השביעית לחוק, ז. א. שהאישור העקרוני ניתן לתשלום דמי לידה בעד תקופה של 6 שבועות. בשנת 1958/59 חלה עליה בולטת באחוז התביעות של עובדות עצמאיות שאושרו לפי סעיף 3 לתוספת השביעית לחוק; בשנה זו, אושרו יותר מ-99%, מכלל התביעות המאושרות של עובדות עצמאיות לפי סעיף 3, לעומת 87.7% בשנת 1957/58. שינוי זה הינו תוצאה מתקון סעיף 4(1) לתוספת השביעית לחוק (פורסם ביום 9.8.57*), אשר השפעתו הורגשה במלואה רק בשנת 1958/59.

התביעות התחלקו, בשנת 1958/59, לפי מספר ימי התשלום כלהלן: עד 41 יום — 0.2%; 42 יום — 2.3%; 43 — 83 ימים — 0.2%; 84 ימים — 97.3%. חלק מן היולדות, לא ניצל את המספר המלא של ימי תשלום שאושר להן וחזר לעבודה לפני תום התקופה של 84 יום או 42 יום. היו גם מספר מקרים של הפסקת התשלום עקב פטירת היולדת.

* ראה דין וחשבון המוסד לשנת 1957/58, ע' 51.

תביעות לדמי לידה לפי סעיף הזכאות ולפי המעמד הכלכלי בשנים 1957/58 - 1958/59

1958/59				1957/58				המעמד הכלכלי
באחוזים לפי סעיף הזכאות			ס"ה במסמרים	באחוזים לפי סעיף הזכאות			ס"ה במסמרים	
סעיף 3	סעיף 3	סעיף 14(1)		סעיף 3	סעיף 3	סעיף 14(1)		
2.2	97.8	100.0	9,197	6.5	93.5	100.0	11,232	כל התובעות
2.9	97.1	100.0	6,595	3.9	96.1	100.0	7,748	כל העובדות השכירות
3.3	96.7	100.0	5,446	4.7	95.3	100.0	6,099	שכירות להוציא חברות קיבוץ או מושב שתופי
0.4	99.6	100.0	1,149	1.0	99.0	100.0	1,649	חברות קבוץ או מושב שתופי
0.5	99.5	100.0	2,602	12.3	87.7	100.0	3,461	כל העובדות העצמאיות
1.6	98.4	100.0	61	6.5	93.5	100.0	107	עצמאיות להוציא חב' מושב
0.6	99.4	100.0	157	4.8	95.2	100.0	167	חברות מושב עובדים
0.5	99.3	100.0	2,384	12.9	87.1	100.0	3,187	חברות מושב עולים
—	—	—	—	—	—	—	23	לא ידוע

* נתונים חלקיים.

גובה דמי הלידה

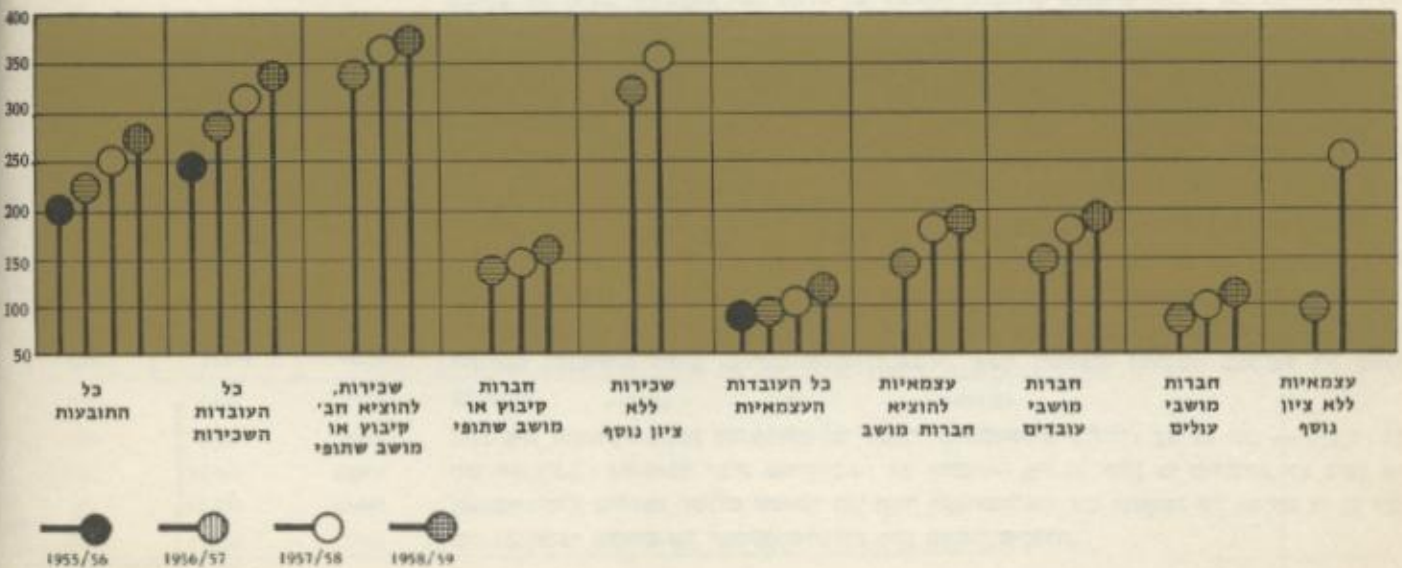
קיים הבדל רב בין ממוצע דמי הלידה לשכירות לבין הממוצע לעובדות עצמאיות. הבדל זה נובע מן הבסיס הנמוך לתשלום דמי הביטוח על ידי העצמאיות, שהן בעיקר חברות מושבי עולים. ההבדל קיים גם בקבוצת השכירות עצמן, שכן נכללות כאן גם חברות קבוץ שאצלן הבסיס לתשלום דמי הביטוח הוא נמוך באופן יחסי.

בשנת 1957/58, לדוגמה, היה ממוצע דמי הלידה לעובדת שכירה, פרט לחברת קבוץ או מושב שתופי, 379 ל"י; לחברת קבוץ או מושב שתופי — 161 ל"י ולחברת מושב עולים 110 ל"י בלבד. הסכום ששולם בממוצע כדמי לידה, לכל סוגי היולדות, עלה במידה ניכרת במשך השנים. בשנת 1955/56 היה הסכום הממוצע 216 ל"י והוא עלה ל-266 ל"י בשנת 1957/58 ול-290 ל"י לפי הנתונים הארעיים של 1958/59.

סכום דמי הלידה

בשנה הראשונה לביטוח הלאומי, שולמו כשלושת רבעי מיליון ל"י לתובעות דמי לידה. בשנת 1955/56 עלה הסכום ל-2 מיליון ל"י בקירוב וגדל בהתמדה לשלושה ורבע מיליון ל"י בשנת 1958/59. בסך הכל שולמו דמי לידה במשך חמש השנים בסכום העולה על 11 מיליון ל"י.

סכום דמי הלידה (בל"י) לפי המעמד הכלכלי של התובעת 1955/56 - 1958/59

מתי מפסיקה העובדת את עבודתה

בקשר לתשלום דמי לידה למבוטחות עובדות, היה המוסד מעוניין לבדוק את פרק הזמן העובר בין הפסקת עבודת המבוטחת לבין תאריך הלידה.

למטרה זו, נערך מחקר מיוחד על מקרי דמי הלידה שחודש האישור שלהם היה בשנת 1955/56. המחקר העלה, כי בממוצע מפסיקה מבוטחת, מקבלת דמי לידה, את עבודתה 30 יום לפני תאריך הלידה המשוער. האשה השכירה מפסיקה את עבודתה, בממוצע, 34 יום לפני הלידה; חברת קבוץ מפסיקה את עבודתה — לפי הודעתה — 28 יום לפני הלידה והעובדת העצמאית, כולל חברות מושבים ומושבי עולים, 26 יום לפני הלידה.

נמצא הברזל במועד הפסקת העבודה אצל העובדות השכירות במשלוחי היד השונים. מסתבר, כי פועלות התעשייה והפועלות האחרות מפסיקות את עבודתן זמן רב יותר לפני הלידה מאשר הפקידות והעובדות במקצועות הפשיים.

גורם אחר להבדלים בהפסקת העבודה הוא גובה השכר של היולדות, הקשור גם הוא במידה מסוימת במשלח היד וביציבות בעבודה. נמצא, כי במידה והשכר היה גבוה יותר, נרשמה מגמה של הפסקת העבודה במועד מאוחר יותר.

לירות הוא עודף ההכנסות על ההוצאות בפועל. סכום זה נועד לכיסוי התחייבויות קיימות לגבי המבוטחים שכבר קבל המוסד על עצמו.

125,000,000

גביית דמי ביטוח

חוק הביטוח הלאומי מבחין, לצרכי גביית דמי ביטוח, בארבעה סוגי מבוטחים עיקריים:

- א. עובדים שכירים, כולל חברי קואופרטיבים וחברי קבוצים;
- ב. עובדים עצמאיים — כלומר עובדים שאינם שכירים, העובדים בפועל במשלה ידם ואינם מעסיקים יותר מאשר שלושה עובדים קבועים; נכללים כאן גם חברי מושבי עובדים.
- ג. שאינם שכירים ואינם עובדים עצמאיים. נכללים כאן, בעיקר, מבוטחים שאינם עובדים כלל והם נתמכים או מבוטחים החיים מהכנסה מרכוש; בקבוצה זו נכללים גם מעבידים המעסיקים למעלה מ-3 עובדים קבועים;
- ד. מבוטחים ברשות — קבוצה זו כוללת עקרות בית, אלמנות הזכאיות לקצבאות שאירים או תלויים וכו'.

המבוטחים התחלקו, לפי הסוגים השונים, כדלקמן:

מספר המבוטחים לפי הסוגים 1955 - 1959

מסר 1959	מסר 1958	מסר 1957	מסר 1956	מסר 1955	סוג המבוטח
640,000	630,000	590,000	560,000	530,000	סך הכל
462,000	457,000	428,000	400,000	386,000	עובדים שכירים
	132,000	114,000	126,000	120,000	עובדים עצמאיים
178,000	31,000	36,000	23,000	20,000	אינם שכירים ואינם עצמאיים
	10,000	12,000	11,000	9,000	מבוטחים ברשות

שיעור דמי הביטוח

דמי הביטוח כוללים את חלקם של המעבידים ואת חלקם של המבוטחים. הם נגבים מהכנסתו של המבוטח עד למכסימום מסויים. המכסימום נקבע תחילה ל-240 ל"י לחודש והועלה אח"כ ל-300 ל"י. מאפריל 1959 שוב הועלה המכסימום, ל-360 ל"י לחודש.

נקבעה גם הכנסה מינימלית לצרכי גביית דמי ביטוח. ההכנסה המינימלית שונה אצל סוגי המבוטחים השונים. בשנת 1958/59 היתה הכנסה זו — 50 ל"י לחודש אצל העובדים העצמאיים, 40 ל"י לחודש אצל השכירים ו-25 ל"י לחודש אצל מבוטחים שאינם שכירים ואינם עצמאיים והמבוטחים ברשות.

המעבידים השתתפו ב־50% בביטוח אמהות, ב־60% בביטוח זקנה ושאיירים ושילמו 100% בביטוח נפגעי עבודה. העובדים השתתפו ב־50% בביטוח אמהות וב־40% בביטוח זקנה ושאיירים. העובדים העצמאיים משלמים דמי ביטוח זקנה, שאיירים ואמהות כפי שמשלמים המעבידים והעובדים גם יחד. דמי ביטוח נפגעי עבודה הם משלמים בשיעור אחיד של אחוז אחד מההכנסה עד למכסימום.

המבוטחים שאינם שכירים ואינם עצמאיים שילמו דמי ביטוח בשיעור כולל של 2.9%.

שיעור דמי הביטוח
באחוזים מהשכר

סוג הסכום	זקנה ושאיירים	אמהות	ס"ה זקנה ושאיירים ואמהות	נפגעי עבודה
שכיר: חלקו של המעביד	1.5	0.4	1.9	0.5 — 3.0
חלקו של העובד	1.0	0.4	1.4	
ס"ה	2.5	0.8	3.3	0.5 — 3.0
עובד עצמאי	2.5	0.8	3.3	1.0 (מיוולי 57)
אינו שכיר ואינו עצמאי	2.5	0.4	2.9	—
מבוטח ברשות	2.5	0.4	2.9	—

שיעורי המעבידים בדמי ביטוח נפגעי עבודה, נעים בין 0.5% ל־3.0% בהתאם לסעיף הסיכון בכל ענף כלכלי.

הבסיס לגבייה

ההכנסה הממוצעת ממנה נגבו דמי הביטוח היתה שונה לפי סוג המבוטח. לפי נתוני המוסד, היה השכר הממוצע לעובד שכיר קבוע במרס 1958 — 240 ל"י לחודש, לערך ואילו הסכום הממוצע ממנו נגבו דמי ביטוח — דהיינו, בלי הסכומים שמעל ל־300 ל"י שכר — הגיע ל־220 ל"י לחודש.

השכר לעובד ארעי, ממקום עבודה אחד, היה כ־100 ל"י לחודש, אך ידוע כי מספר ניכר של ארעיים עבד בחודש ביותר ממקום עבודה אחד.

הסכומים שנגבו

במשך חמש השנים הראשונות לקיומו, גבה המוסד 225 מיליון ל"י. בשנה הראשונה, 1954/55, גבה סך של כ־24 מיליון ל"י, אך הסכום עלה עד ל־62 מיליון ל"י בקירוב, בשנת 1958/59. הגידול בסכום הנגבה בא בגלל הרחבת רשת המבוטחים, העלאת המכסימום והמינימום, הגדלת השימוש בשומות מס הכנסה לקביעת בסיס לתשלום דמי ביטוח במקום הצהרות המבוטח על הכנסתו, גביית דמי ביטוח נפגעי עבודה מעצמאיים ובמידה מסויימת, בגלל העלאת השכר. נתונים על הגבייה המוחלטת — הסכום הנומינלי שנגבה — במשך כל שנה ועל הגבייה הריאלית — הסכום לפי ערך הכסף ב־1955/56, על יסוד מדד יוקר המחיה — מובאים להלן:

הגבייה המוחלטת והגבייה הריאלית [לפי הערך היחסי של הכסף ב־1955/56]

שנה	הגבייה המוחלטת	מדד הגידול 1955/56=100	הגבייה הריאלית	מדד הגידול 1955/56=100
1954/55	23,936	64	25,195	67
1955/56	37,382	100	37,382	100
1956/57	46,708	125	43,612	117
1957/58	55,893	150	49,419	132
1958/59	61,728	165	52,804	141

החלק העיקרי של הסכומים הנגבים שולם על ידי המעבידים והוא כולל חלקם של המעבידים ושל השכירים. אחוז הגבייה מלא-שכירים, מתוך סך הכל הסכום שנגבה, הגיע בשנת 1954/55 ל-8% בלבד, ול-15% בשנת 1958/59.

ההבדל בין הסכומים הנגבים משכירים ומלא-שכירים, נובע מן העובדה שהמבוטחים ברובם (כשלושה רבעים ובכללם קיבוצים) הם שכירים ומן העובדה שהבסיס לגבייה אצל הלא שכירים נמוך יותר מאחר שקבוצה זו כוללת גם אותם מבוטחים שאין להם חלק בפעילות כלכלית כלשהי (נתמכים, פנסיונרים וכו').

גבייה באמצעות הוצאה לפועל

בדצמבר 1958, הועברה למוסד סמכות הביצוע של סקודת המסים (גבייה) 1929, לגבי מבוטחים המפגרים בתשלום דמי ביטוח, סמכות זו היתה נתונה עד אז בידי מחלקה מיוחדת של משרד האוצר. המוסד התחיל בפעולות ההוצאה לפועל במספר סניפים בלבד ולאחר מכן, נכללו, בהדרגה, כל סניפי המוסד. עד מרס 1959 ביקרו המעקלים אצל כ-22,000 מפגרים בתשלום דמי ביטוח (כולל מעבידים) וביצעו קרוב ל-8,000 עיקולים. הוצאת החפצים המעוקלים ומכירתם, נתונים גם עתה בידי משרד האוצר. מן העיקולים שנעשו, הועברו כ-50% לטיפול.

הגבייה לפי מקום התשלום

המבוטחים רשאים לשלם את דמי הביטוח בקופות סניפי המוסד ובאמצעות צנורות תשלום אחרים, כגון, מס הכנסה, בנק הדואר, החשב הכללי וכו'.

מתברר, כי החלק המכריע של דמי הביטוח שולם באמצעות קופות הסניפים, מס הכנסה והחשב הכללי; אחוז קטן בלבד של דמי הביטוח שולם באמצעות בנק הדואר (שחלקו היחסי עלה אמנם בשנים האחרונות) או מקומות אחרים. בשנת 1958/59, לדוגמה, נגבו באמצעות קופות הסניפים 23% מסכום הגבייה, באמצעות מס הכנסה 21%, החשב הכללי 45%, בנק הדואר 5% ומקורות שונים 6%.

אצל המעבידים שולמו כמחצית דמי הביטוח באמצעות החשב הכללי, 27% באמצעות מס הכנסה ו-17% באמצעות קופות הסניף; ואילו אצל הלא שכירים שולמו כשני שלישים מדמי הביטוח באמצעות קופות הסניף ו-27% ע"י בנק הדואר.

הגבייה לפי מקום הגבייה (באחוזים)

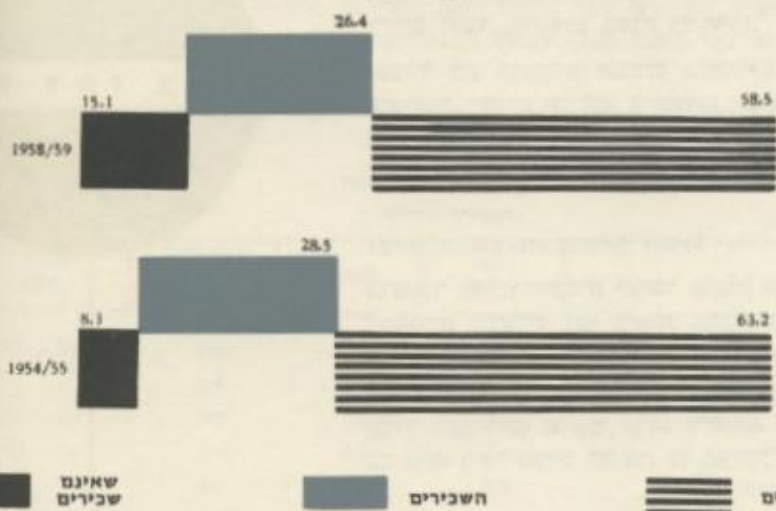
מקום הגבייה	1958/59 מעבידים ולא שכירים	אפריל - ספטמבר 1958	
		מעבידים ולא שכירים	לא שכירים
כל המקורות	100.0	100.0	100.0
מס הכנסה	20.7	22.8	0.8
קופות הסניפים	23.5	23.8	65.2
בנק הדואר	5.0	4.8	27.3
החשב הכללי	44.7	43.5	1.0
מקורות שונים וקוון	6.1	5.1	5.7

חלוקה שונה מתקבלת במיון מספר משלמי דמי הביטוח. חלקם של המעבידים המשלמים דמי ביטוח באמצעות מס הכנסה, מגיע לשני שלישים מכלל המעבידים משלמי דמי ביטוח ואחוז המשלמים באמצעות קופות הסניף הוא 25% לערך. הסיבה להפרש בין חלוקה זו לבין החלוקה לפי הסכומים שמשלמים, נובעת מן העובדה שמעבידים קטנים משלמים באמצעות מס הכנסה ואילו מעבידים גדולים משלמים, בעיקר, באמצעות החשב הכללי או קופות הסניף.

25117
 רמת השרון - ד"ר י
 חשבון
 5 +1954-59

הגביה לפי סוג המבוטחים 1958/59-1954/55

(באחוזים)

הגבייה לפי הסניפים

מרבית דמי הביטוח נגבים בשלושת הסניפים המחוזיים: תל אביב, חיפה וירושלים. סניפים אלה גבו בשנת 1958/59 (בלי משרדי הממשלה) 57% מסך כל דמי הביטוח. הגבייה ממשרדי הממשלה מבוצעת בסניפים ירושלים ותל אביב ועל ידי כך גדל חלקם של הסניפים המחוזיים לשלושה רבעים מהסך הכל של גביית המוסד.

בשנים הראשונות לגבייה, היה חלקם של הסניפים המחוזיים גדול יותר; האחוז פחת במשך הזמן ונראה כי לעבודה זו יש קשר עם הפיזור המתוכנן של האוכלוסיה וריכוזם של עולים חדשים באזורי פיתוח ומקומות אחרים.

חלוקת הגבייה לפי הסניפים (באחוזים)

1958/59	1957/58	1956/57	1955/56	1954/55	ה ס נ י ף
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	כל הסניפים
30.0	30.0	27.8	30.6	31.9	תל אביב
19.2	19.3	22.2	16.7	16.8	חיפה
8.2	8.3	9.2	8.5	9.0	ירושלים
17.0	18.2	18.1	20.2	23.5	משרדי ממשלה
74.4	75.8	77.3	76.0	81.2	סך הכל סניפים מחוזיים
25.6	24.2	22.7	24.0	18.8	סניפים אחרים

גבייה בביטוח הלאומי בהשוואה להכנסה הלאומית

משנת 1954 ועד שנת 1958 גדלה ההכנסה הלאומית הנומינלית ב-100% בקירוב. הגבייה בביטוח הלאומי גדלה באותה תקופה (בשנים 1954/55 — 1958/59) ב-158%. אכן, ההפרשים בגידול היו יותר גבוהים בשנים הראשונות. שנות התבססותו של הביטוח הלאומי.

הגבייה של המוסד היוותה 1.7% מן ההכנסה הלאומית ב-1954 ו-2.3% בשנים שלאחר מכן. אפשרית גם השוואת ההכנסה הלאומית הנובעת משכר וממשכורת בלבד. השוואה זו הראתה, כי הגבייה במוסד בעד השכירים (דהיינו חלקם של המעבידים בעד השכירים וחלקם של השכירים עצמם), היוותה בשנים האחרונות 3.7 אחוזים מן ההכנסה הלאומית הנובעת משכר וממשכורת בלבד (בלי לכלול תשלומים עבור תנאים סוציאליים).

הגבייה בביטוח הלאומי וההכנסה הלאומית

אחוז הגבייה בביטוח הלאומי מן ההכנסה הלאומית	גבייה בביטוח הלאומי		הכנסה לאומית	
	במיליוני ל"י גבייה	ה ש נ ה	במיליוני ל"י הכנסה	ה ש נ ה
1.7	23.9	1954/55	1,380	1954
2.3	37.4	1955/56	1,628	1955
2.4	46.7	1956/57	1,966	1956
2.3	55.9	1957/58	2,409	1957
2.3	61.7	1958/59	2,728	1958

גבייה בביטוח הלאומי ובמס הכנסה

מענין להשוות את הגבייה בביטוח הלאומי לגביית מס הכנסה, אם כי שתייהן נבדלות מבחינות רבות ואף בשיעורי המס (אחדים מן ההבדלים העיקריים הוזכרו בדו"ח המוסד לשנת 1957/58).

גביית דמי ביטוח בהשוואה לגביית מס הכנסה

אחוז הגבייה בביטוח הלאומי מן הגבייה במס הכנסה	גבייה בביטוח הלאומי (במיליוני לירות)	גבייה במס הכנסה פרט לחברות (במיליוני לירות)	ה ש נ ה
24.6	23.9	97.1	1954/55
33.8	37.4	110.8	1955/56
32.9	46.7	141.8	1956/57
33.0	55.9	169.5	1957/58
34.0	61.7	209.8	1958/59

הגבייה בביטוח הלאומי היוותה אפוא כרבע מגביית מס הכנסה, בשנת 1954/55 ושליש, לערך, מגביית מס הכנסה בשנים המאוחרות יותר.

השקעת העתודה הכספית

העתודות הכספיות של המוסד, הושקעו באוצר המדינה ברבית של 5% לשנה. ערך הכסף המושקע צמוד למדד יוקר המחיה.

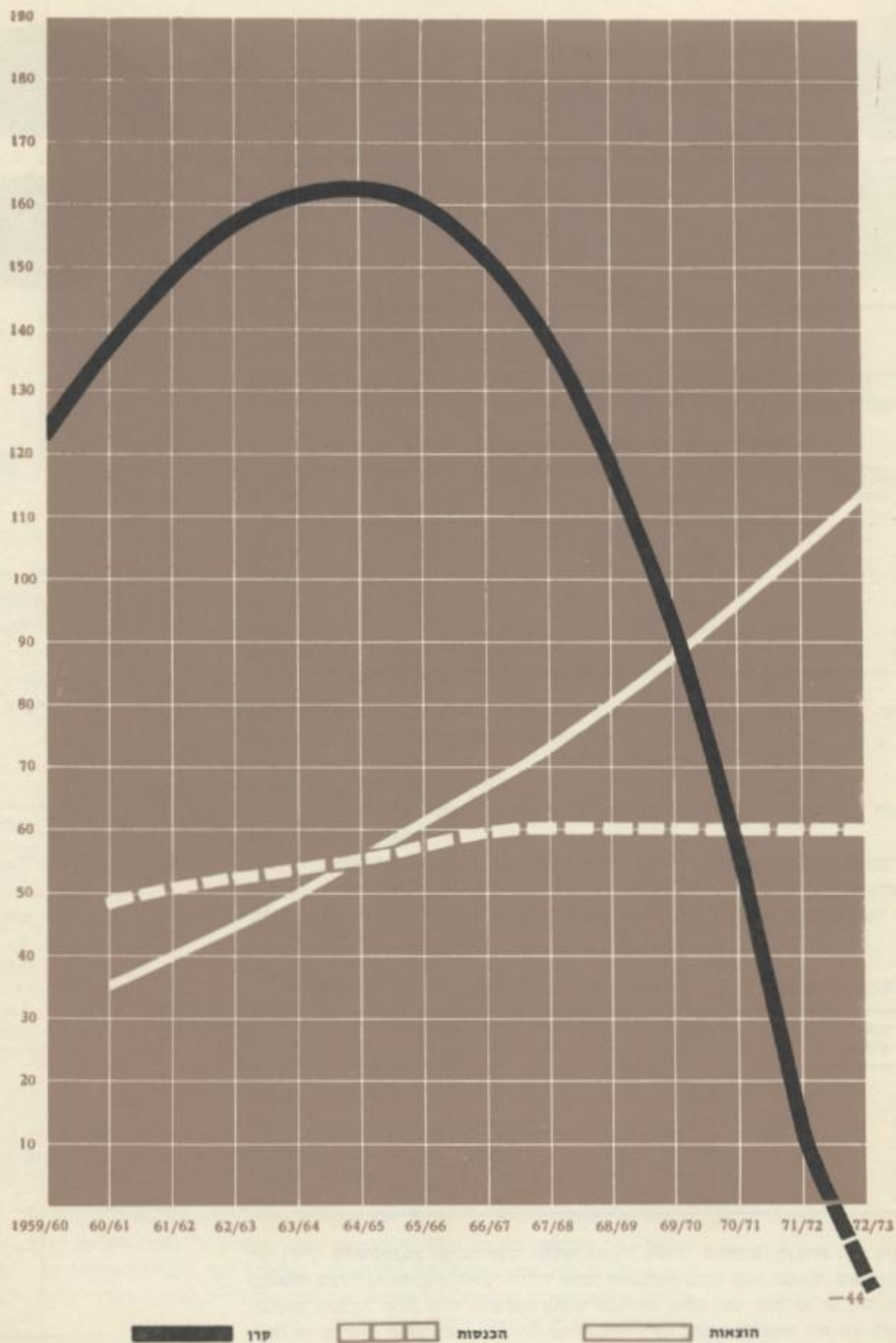
בסוף שנת 1958/59, הגיעה ההשקעה (כולל רבית) באוצר המדינה, מתוך כספי המוסד מאז קיומו, ל-141.5 מיליון ל"י. בסכום זה, כלולים כ-16 מיליון ל"י מתוך כספי קרן ההשוואה לתשלום תגמולים למשרתים במילואים (הביטוח הלאומי מטפל, כידוע, בגביית הכספים לקרן זו ובתשלום תגמולים למשרתים במילואים).

הגבייה וההשקעות באוצר המדינה (במיליוני לירות) 1954/55 - 1958/59

ה ש נ ה	הכנסות מגבייה ומריבית	השקעות באוצר המדינה	השקעות באוצר באחוזים מן הגבייה
1954/55	24.1	16.3	67.6
1955/56	38.7	27.2	70.3
1956/57	49.6	31.3	63.1
1957/58	60.7	27.8	45.8
1958/59	67.9	23.5	34.6

יש לציין, כי השקעות המוסד הלכו ופחתו במידה ניכרת, בהשוואה לגביית דמי ביטוח, בעיקר כתוצאה מתשלומי קצבאות הוקנה וגידול מספר הגימלאות ביתר ענפי הביטוח. בשנתיים הראשונות לביטוח הלאומי, הגיע אחוז ההשקעה באוצר המדינה, מתוך הסך הכל של הגבייה (כולל רבית), ל-68% עד 70 אחוז ואילו בשנת 1957/58 פחת האחוז ל-46 ובשנת 1958/59 הוא ירד ל-35 בלבד.

תחזית התפתחות הקרן בביטוח זקנה ושאירים
לפי שיעור דמי הביטוח הנוכחיים
(במיליוני לירות)

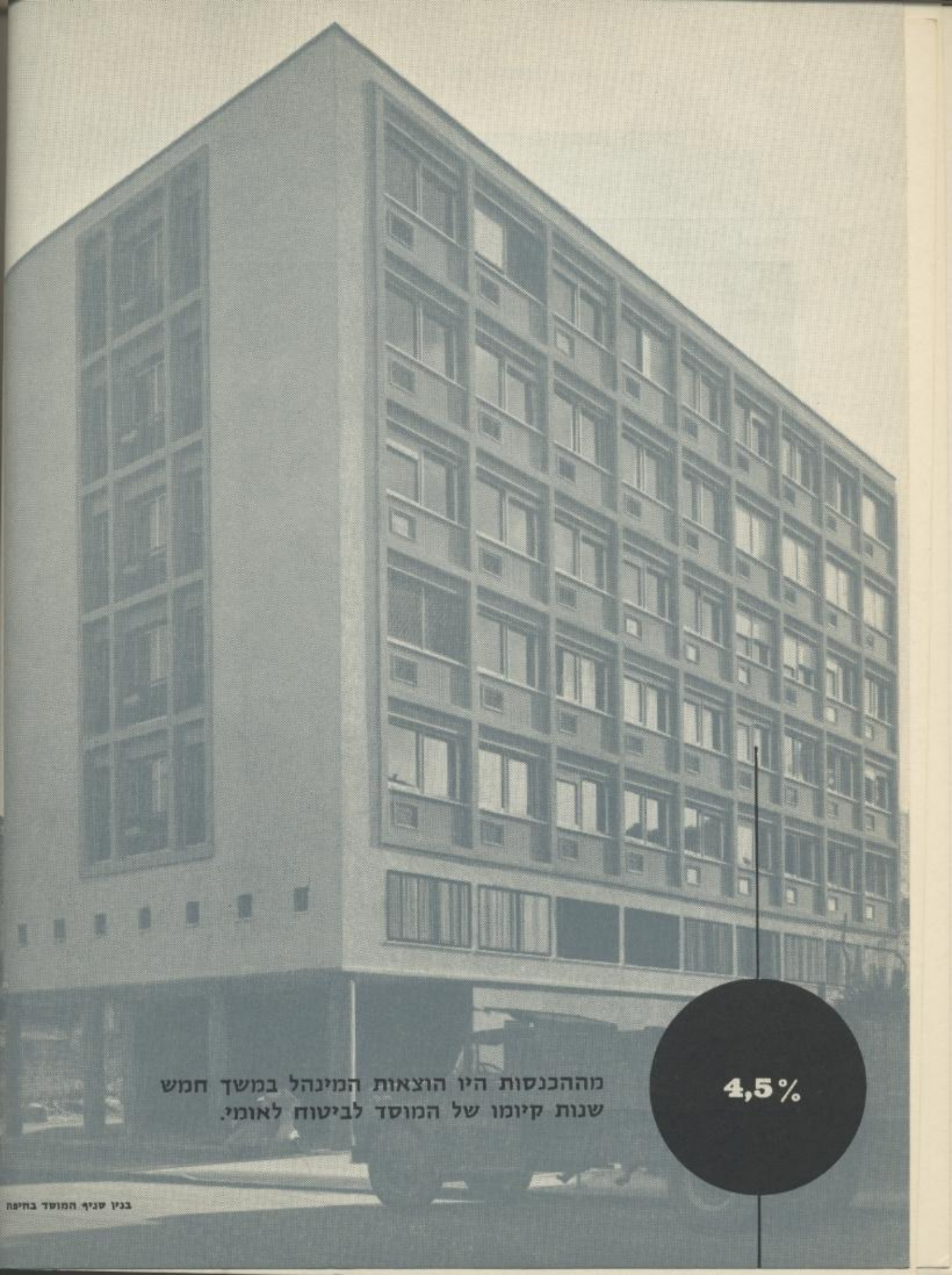

ריכוז נתונים עיקריים על הכנסות והוצאות המוסד

(גבייה, רבית, גימלאות, הוצאות מנהליות)

1954/5 - 1958/9

1958/59	1957/58	1956/57	1955/56	1954/55	ס"ה		
					ב"פ	במספרים	
גבייה							
61,728,000	55,893,000	46,708,000	37,383,000	23,936,000	100.0	225,648,000	כל הגבייה
52,421,000	48,314,000	41,122,000	42,437,000	21,955,000	87.0	196,249,000	גבייה משכירים
9,307,000	7,579,000	5,586,000	4,946,000	1,981,000	13.0	29,399,000	גבייה מעצמאיים
רבית							
5,929,397	4,534,998	2,822,202	1,303,753	176,774	—	14,767,124	הכנסת מרבית
גימלאות							
41,884,552	31,636,856	11,868,616	9,788,668	5,597,725	100.0	100,776,417	כל הגימלאות
25,555,739	17,444,010	1,109,988	320,214	—	44.1	44,429,951	זקנה ושאיירים
22,252,492	15,301,718	—	—	—	37.3	37,554,210	קצבת זקנה
3,010,577	1,934,133	995,909	252,926	—	6.1	6,193,545	קצבת שאירים
37,444	24,338	16,156	5,073	—	0.1	83,011	מענק שאירים
255,226	183,821	97,923	26,215	—	0.6	599,185	דמי קבורה
נפנעי עבודה							
8,863,006	7,422,067	5,548,636	5,190,486	2,791,634	29.6	29,815,829	דמי פגיעה — שכירים
2,401,292	2,143,750	1,791,526	1,569,299	1,043,131	8.9	8,948,998	דמי פגיעה — עצמאיים
226,756	125,832	—	—	—	0.4	352,588	שקים מקצועי אש"ל וכו'
112,141	81,155	42,995	6,519	—	0.2	242,810	קצבת נכות — שכירים
799,678	593,817	388,519	269,715	39,064	2.1	2,090,793	קצבת נכות — עצמאיים
47,355	3,961	—	—	—	0.1	51,316	מענק נכות — שכירים
1,440,122	1,122,218	1,041,233	885,177	144,197	4.6	4,632,947	מענק נכות — עצמאיים
81,141	13,020	—	—	—	0.1	94,161	קצבת תלוים — שכירים
495,461	405,186	251,524	151,703	40,741	1.3	1,344,615	קצבת תלוים — עצמאיים
15,673	2,814	—	—	—	—	18,487	מענק תלוים — שכירים
47,647	28,436	24,931	5,974	1,419	0.1	108,407	מענק תלוים — עצמאיים
3,195,740	2,901,878	2,007,908	2,302,099	1,523,082	11.8	11,930,707	שונות
אסדות							
7,465,807	6,770,779	5,209,992	4,277,968	2,806,091	26.3	26,530,637	דמי לידה
3,261,448	2,952,718	2,313,795	1,841,966	751,091	11.0	11,121,018	מענק לידה
4,129,306	3,749,208	2,876,476	2,436,002	2,055,000	15.1	15,245,992	הסעת יולדות
75,053	68,853	19,721	—	—	0.2	163,627	
הוצאות מנהליות							
2,853,183	2,530,888	2,069,049	1,598,171	1,039,382	—	10,090,673	ס"ה הוצאות מנהליות

מההכנסות היו הוצאות המינהל במשך חמש
שנות קיומו של המוסד לביטוח לאומי.

4,5%

מונגנון המוסד

בשנת התקציב 1954/55 הועמד תקן המוסד על 389 עובדים. עם הרחבת היקף פעולות המוסד וביחוד לאחר התחלת תשלומי הגימלאות השונות, גדל המנגנון והגיע ל-600 איש לפי התקן בשנת 1958/59.

תנאי העבודה נקבעו כתנאי העבודה של עובדי המדינה וסולם הדרגות הונהג בהתאם למקובל בשירות המדינה.

מספר העובדים לפי התקן 1954/55 - 1958/59

ה ש נ ה	מספר העובדים לפי התקן	הגידול באחוזים לגבי השנה הקודמת
1954/55	389	—
1955/56	481	25
1956/57	510	6
1957/58	572	12
1958/59	600	5

כח אדם לפי התפקידים

המוסד מבצע תשלום גימלאות ופעולות גבייה כאחד. מן הדין אפוא לבחון את חלוקת כח האדם לפי התפקידים השונים של העובדים. נבחין, למטרה זו, במספר קבוצות: מינהל, שירותים, גימלאות, גבייה, כספים וחשבונות ומיכון. מסתבר כי בשנת 1958/59, היו מועסקים בגבייה — 29% מכלל העובדים, בגימלאות — 16%, במינהל 16%, בשירותים 17%, בכספים וחשבונות 10% ו-12% בבקורת חוץ ובמיכון. חלקם של העובדים בגבייה גבוה יחסית משום שעבודת הגבייה מקיפה את כלל המבוטחים.

לקביעת היקף המנגנון בסניפים, משתמש המוסד בנתונים סטטיסטיים על מספר המעבידים ומספר העצמאיים בהם מטפל כל סניף וכן בנתונים על מספר התביעות לסוגיהן, לפי הסניפים. על סמך מספרים אלה, משתדלת מינהלת המוסד לקבוע נורמות לכח האדם הדרוש לכל סוגי הטיפול.

עובדי המוסד לפי הדרגות

דרגות העובדים נקבעות על פי התקן המאושר ע"י שר העבודה, לאחר שהצעת התקן מוגשת לנציבות שירות המדינה ומקבלת את אישורה. בדומה לנוהג המקובל לגבי משרדי הממשלה.

חלק ניכר מן העובדים, היה משובץ בשנת 1958/59, בדרגות 8—9 (ביחד קרוב ל-60% מכלל העובדים), 19% בדרגות נמוכות מ-9, כ-10% בדרגה 7 וכ-7% בדרגה 6 או בדרגה גבוהה מזו. חלק קטן מן העובדים (5 אחוזים) נכלל בדירוג מקצועי.

חלוקת כח האדם במוסד לפי התפקידים והסניפים בשנת 1958/59

הסניף	ס"ה	מינהל	שרותים	גימלאות	גבייה כללית	גבייה ממעבידים	גבייה מלא שכירים	בקרת חוץ	כספים וחשבוניות	מיכון וניקוב
ירושלים	51	6	9	10	1	10	9	3	3	—
תל-אביב	142	13	23	24	1	24	26	14	13	—
חיפה	87	9	17	18	—	18	15	9	5	—
באר שבע	10	1	1	3	1	3	—	2	2	—
רחובות	25	3	3	4	2	4	3	3	3	—
רמלה	11	2	1	2	2	2	1	2	1	—
רמת-גן	26	3	3	4	1	4	5	2	3	—
פתח-תקה	19	2	2	4	1	4	2	2	3	—
כפר-סבא	17	3	2	3	1	3	2	2	1	—
נתניה	18	2	2	3	2	3	2	2	2	—
חדרה	14	2	1	3	1	3	2	2	1	—
עפולה	10	1	1	2	1	2	1	1	1	—
טבריה — צפת	11	1	2	2	2	2	1	1	2	—
נהריה — עכו	12	2	1	2	1	2	2	1	1	—
נצרת	6	1	1	2	1	2	—	—	1	—
ס"ה בסניפים	459	51	69	86	18	86	77	46	42	—
רישום ומיכון	34	4	1	—	—	—	—	—	—	29
המשרד הראשי	107	41	33	9	9	9	—	—	15	—
סך הכל	600	96	103	95	27	95	77	46	57	29
באחוזים	100	16	17	16	4	16	13	7	10	5

מינהל כולל: מנהלים, עוזרים למנהלים, מנגנון, קבלת קהל. שירותים כוללים: מזכירות, כתבניות, נהגים, חצרנים, שליחים, טלפונאים, משק, ארכיב.

הדרגות בתקן 1954/55 - 1958/59

הדרגה	1958/59		1957/58	1956/57	1955/56	1954/55
	במספרים	באחוזים				
14 — 15	6	1	6	6	6	8
12 — 13	4	1	6	6	5	3
11	38	6	41	42	67	28
10	66	11	100	97	105	103
9	200	33	166	160	169	109
8	154	26	138	110	59	49
7	57	10	37	25	25	35
6	18	3	25	23	18	22
5	15	2	10	10	5	5
4	7	1	5	5	6	8
3	5	1	5	5	4	2
1	1	—	1	1	1	1
דירוג מקצועי	29	5	25	23	20	16
סך הכל	600	100	565	513	490	389

הדרגת העובדים

כבר בצעדיו הראשונים, הכיר המוסד בצורך להדריך את עובדיו ולהכשירם למילוי תפקידיהם. כיום קיימת הדרגה שיטתית לעובדים, במגמה להרחיב את ידיעותיהם המקצועיות ולהשלים את ידיעותיהם הכלליות על המוסד ופעולותיו. ההדרגה מבוצעת באמצעות ימי עיון, קורסים וכנסים לעובדים לפי תפקידיהם השונים.

ההוצאות המינהליות של המוסד

ההוצאות המינהליות של המוסד גדלו מ-1.0 מיליון ל"י בשנת 1954/55 ו-1.6 מיליון ל"י בשנת 1955/56 ל-2.8 מיליון ל"י בשנת 1958/59.

מן המספרים המחולטים של ההוצאות, אין להסיק מסקנות מבלי ליחסם לבסיס מתאים. קיימות שלוש אפשרויות: השוואה לסך כל הגבייה, השוואה לסך כל התשלום לגימלאות והשוואה לסך כל ההכנסה והשכר מהם נגבים דמי הביטוח.

בחרנו בהשוואת ההוצאות המינהליות לגביית דמי הביטוח. מסתבר, כי אחוז ההוצאות המינהליות לא נשתנה בהרבה בהשוואה לשנים הראשונות של הביטוח. על אף הצורך בהגדלת המנגנון לתשלום גימלאות ועל אף שיפור השירותים הניתנים על ידי המוסד.

בשנת 1958/59 הגיע חלקן של ההוצאות ל-4.5 אחוזים מן הגבייה באותה שנה, אחוז כזה מקובל, בדרך כלל, בביטוח הסוציאלי בארצות שונות.

הגבייה וההוצאות המינהליות 1954/55 - 1958/59

ה ש נ ה	הגבייה (מיליוני ל"י)	הוצאות מינהליות (מיליוני ל"י)	אחוז ההוצאות המינהליות מן הגבייה
1954/55	23.9	1.0	4.3
1955/56	37.4	1.6	4.2
1956/57	46.7	2.1	4.5
1957/58	55.9	2.5	4.5
1958/59	61.7	2.8	4.5

בהשוואת ההוצאות המינהליות לסכום הגימלאות, נקבל ירידה ניכרת באחוז ההוצאה: מ-16 — 18 אחוזים בשנים הראשונות לביטוח הלאומי, ל-6.7% בשנת 1958/59. לדרך ההשוואה השלישית הנזכרת, אין נתונים מספיקים. מנסיון להשוות את ההוצאות המינהליות להכנסה הלאומית, התקבל כי במשך השנים האחרונות הגיע אחוז ההוצאה ל-0.10.

תביעות לגימלאות שאושרו במוסד, לפי ענפי הביטוח
1958/59 - 1954/55

1958/59	1957/58	1956/57	1955/56	1954/55	סך הכל		ענף הביטוח וסוג הגימלה
					אחר	מספר התביעות	
151,755	135,519	91,852	66,248	61,273	100.0	*495,146	כל הגימלאות
44,870	39,295	33,091	31,809	21,631	34.5	170,696	נפגעי עבודה
40,386	36,199	31,700	30,529	21,201	32.3	160,015	דמי פגיעה, שכירים
2,618	1,555	—	—	—	0.8	3,173	דמי פגיעה, עצמאיים
1,599	1,415	1,323	1,215	366	1.2	5,918	גימלאות נכות שכירים
200	56	—	—	—	0.1	256	גימלאות נכות עצמאיים
67	70	68	65	64	0.1	334	גימלאות תלויים
61,630	59,544	55,059	51,991	39,642	54.1	267,866	אמהות
50,093	48,360	44,897	43,342	36,550	45.1	223,242	מענקי לידה
11,537	11,184	10,162	8,649	3,092	9.0	44,624	דמי לידה
45,255	36,680	3,702	2,448	—	11.4	*56,584	זקנה ושאיירים
39,149	31,501	—	—	—	7.9	39,149	קצבאות זקנה
1,781	1,647	1,290	859	—	1.1	5,577	גימלאות שאירים
4,325	3,532	2,412	1,589	—	2.4	11,858	דמי קבורה

* בקצבאות זקנה הובאו בחשבון המקרים ששולמו במרס 1959 ולא סכום מצטבר של מקרים שאושרו.

מתוך הדין וחשבון של האקטואר של המוסד

א. מבוא

1. תוכן המאזן

המאזן לשנת 58/59 הוא, כדוגמת קודמיו, בנוגע לענפים נפגעי עבודה ואמהות, מאזן אקטוארי שלם אשר על פיו אפשר לדון גם על מצבם האקטוארי. בנוגע לענף זקנה ושאיירים גם מאזן זה הוא שוב רק פרלימינרי מפני שהוא כולל, כמו קודמיו, רק את אלה מתשלומי המבוטחים ומתקבליהם, אשר זמן פריעונם או זמן התחזת עילתם אינו חל אחרי יום המאזן.

2. המצב האקטוארי ודמי הביטוח בענף זקנה ושאיירים

2. דמי הביטוח בענף זקנה ושאיירים

דמי הביטוח בענף זקנה ושאיירים נקבעו לאחרונה ל-2.9% מהכנסת המבוטחה, בצרוף 10% מהם כהקצבת האוצר, סך הכל 3.19% מהכנסת המבוטחי⁽¹⁾. לזה עלינו לקבוע כי באופן ממוצע רק דמי ביטוח בגודל של 44% בערך בצרוף 10% כהקצבת האוצר, היינו בסך הכל קרוב ל-5%, עשויים לאזן את ההוצאות ואת ההכנסות, אולם רק לגבי דור צעיר בני 18 שנה הנכנס לרשת הביטוח. זאת אומרת כי דמי הביטוח הנוכחיים מספיקים רק לשני שלישים מן ההוצאות לגבי הדור הצעיר הנוכחי, ומה גם לגבי האוכלוסייה הקיימת או לגבי עליה חדשה אשר גילה הממוצע עולה כמובן בהרבה על 18 שנה.

אם רוצים אטוא שלכל המחזות לא יגדיל כל צעיר הנכנס לרשת הביטוח את גרעון הענף, הרי צריכים להעלות את דמי הביטוח ל-44% כגיל. אך אם רוצים לאזן את תשלומיה ותקבוליה של כל אוכלוסיית המבוטחים כפי שהיתה קיימת וצפויה לפני שנתיים, (ובענין זה לא נשתנה הרבה בינתיים), היו צריכים כבר אז להגדיל את דמי הביטוח ל-10% עד 11% מלבד 1% כהקצבת האוצר.

3. מועד תוס כספי הענף לפי תנאים שונים

בדו"חות הקודמים אמרנו פעמים שונות כי אנון כזה אינו צורך השעה לגבי מוסד לביטוח חו"ב. אך כמובן הכרחי הוא למנוע התרוקנות קופתו. לכן אנו מוסיפים עוד מספרים מאלפים אחרים אשר מתבססים בין השאר על תוצאות הדו"ח התלת-שנתי לשנים 54/57 אשר הגשנו לשר העבודה ולמועצה. אם לא יגדילו את דמי הביטוח לענף זקנה ושאיירים הגדלה נוספת, הרי צפויה התרוקנות קופתו בשנת 72/3 בערך, והתרוקנות פירושו התאספות כל כספי הענף. עליה גדולה מאד, בין חיצונית בין פנימית, לא תדחה את המועד הגיל אף בשנה אחת, אך תגדיל במידה ניכרת את הגרעון האקטוארי, אשר עליו ידובר להלן. רק הגדלה ניכרת של דמי הביטוח יכולה לדחות את המועד או כמובן גם למנוע כליל את המשבר. לדוגמה אנו מעירים, כי הגדלת דמי הביטוח ב-14% החל מיום 1.4.60 עשויה לדחות את התרוקנות הקופה בשש שנים בלבד. מובן כי כל דחיה של הגדלת דמי הביטוח מקטינה את השפעתה על מועד התרוקנות הקופה, ועומסת נטל נוסף על שכמי הדור הבא.

4. הגרעון האקטוארי בענף זקנה ושאיירים

המאזן מראה על צד האקטיב בסעיף 11 גרעון אקטוארי בענף זקנה ושאיירים בסך 148 מיליון לירות (בערך) לעומת 128 מיליון לירות אשתקד. כדי לעמוד על מרבנו של המספר הזה וחשיבותו יש להקבילו כנגד התחזיות המופיעות על צד הפסיב בסעיף 2 בשני הענפים האחרים. פירושה הוא:

לזכות הענף אמהות עומדת לא רק קרן הביטוח של 960,000 לירות המספיקה לתשלום כל התביעות בקשר ללידות שלפני יום 1.4.59 אלא גם עתודה של כ-81 מיליון לירות העולה על כל הוצאות הענף במשך השנה שעברה.

לזכות הענף נפגעי עבודה עומדת קרן ביטוח של כ-21 מיליון לירות, והיא מספיקה לכל ההתחייבויות העתידיות של הענף הנגררות ע"י תאונות עבודה אשר קרו במשך חמש שנות קיום המוסד. ונוסף לזה עומדת לזכות הענף עתודה של 11.1 מיליון לירות העולה ב-14% על כל הוצאותיו במשך השנה שעברה.

לעומת זאת הגרעון הגיל בענף זקנה ושאיירים מהווה 54% מקרן הביטוח, וזאת אומרת כי הכסף העומד לרשות הענף שקול רק כנגד 46% של היוון הקצבאות השוטפות ושלחן בלבד. גרעון זה הוא חוב ממשי אשר על המוסד להסתל. ואפילו יחלק את חיסולו על כל הדורות הבאים גם יחד, יצטרך לגבות לשם חיסולו בערך 6 מיליון לירות בשנה, כלומר 17% מדמי הביטוח אשר גבה בשנה שעברה.

אולם הגרעון הגיל אינו הגרעון האקטוארי השלם של הענף, כי הוא מתבסס רק על המאזן הפרלימינרי הזה. חישובו של הגרעון השלם במלוא מובן המלה היה צריך להתבסס על תשלומיהם ותקבוליהם של כל המבוטחים הנוכחיים והעתידים לבוא, והם אינם יכולים להיות ידועים לנו, כי אין חקר לעליה בעתיד.

אולם אם לוקחים בחשבון רק את אוכלוסיית המבוטחים הקיימת כיום 31.3.59 ומבססים את החישוב על תשלומיהם ותקבוליהם העתידיים להשתלם עד מות האחרון מן הדור הזה, הרי מוצאים כי הגרעון עולה בערך ל-24 מיליארדים לירות. גם גרעון זה הוא חוב ממשי וחיסולו מצריך גבייה נוספת של 100 מיליונים לירות לשנה לעומת גבייה של 35 מיליונים לירות בלבד בשנת 58/59.

(1) תוך התחשבות במינומם ומכסימום מסוימים של הכנסת המבוטחי.

5. הצעות מעשיות

כפי שהדגשנו פעמים שונות אין אנו רואים מתפקידנו להציע באילו צעדים יש להגדיל את דמי הביטוח. במרבית מובן מאליו כי אם נקבנו שיעור דמי ביטוח העשוי לאזן את תקבולי האוכלוסיה הנוכחית ואת תשלומיה, אין כוונתנו להגיד כי על משלמי דמי הביטוח הקיימים כעת לממן גם את ההוצאות עבור הקצבאות השוטפות וגם את הקצבאות אשר הם בעצמם עתידים לקבל, כי מעמסה כפולה זו כמובן גדולה מנושא. כוונתנו היחידה היא להבהיר את המצב החמור של הענף מכל צד ומכל נקודת מבט, כדי שתראינה הרשויות המוסמכות ותחלטנה על האמצעים אשר יש לנקוט בהם לשם ריפוי המצב בעוד מועד.

ג. השפעתם של שינויי אינדקס יוקר המחיה

6. גידול הקרנות וערך ההשקעות לרגלי עליית האינדקס.

אנו מסתפקים מה בקביעת העובדות הבאות:

- לפי אומדן שטחי גדלו ההשקעות שהיו קיימות ביום 31.3.58 ע"י עליית האינדקס ב-3.37% ולעומתן גדלו קרנות הביטוח בענף זקנה ושאיירים מסיבה זו ב-3.49%, ובענף נמנעי עבודה בשיעור קצת קטן מזה.
- לפי אומדן שטחי גדלו ההשקעות החדשות שהושקעו במשך שנת 58/59 לרגלי עליית האינדקס ב-1.6% ואילו הקרנות למקרי ביטוח אשר קרו במשך אותה השנה גדלו מסיבה זו ב-3.49% כמו הקרנות של המקרים הישנים.

אפשר אפוא לקבוע כי גידול ההשקעות לרגלי עליית האינדקס שקול כנגד עליית הקרנות מאותה הסיבה במידה שאינה מעוררת דאגה מיוחדת, כאשר המשקל היחסי של קרנות חדשות לעומת הקרנות הישנות הולך ופוחת משנה לשנה.

7. תוספת ערך ההשקעות הצמודות לאינדקס

- בהתאם לתנאי החוזים שנעשו ע"י המוסד עם אוצר המדינה חושב הערך המאזני של ההלחאות שניתנו לאוצר המדינה החל מיום 1.4.57 ע"י הגדלת ערכן הנומינלי ביחס האינדקס הקובע ביום המאזן לאינדקס הקובע ביום מתן כל ההלחאה והלחאה. — לעומת זאת חושב הערך המאזני של ההלחאות שניתנו לאוצר המדינה לפני 1.4.57 ע"י הגדלת ערכן הנומינלי רק ביחס האינדקס הקובע ביום המאזן לאינדקס הקובע ביום 31.3.57, בתוספת הפרש בין הערך המוגדל הזה לבין הערך המוגדל לפי היחס הנזכר במשפט הקודם, אך תוך ניכוי דיסקונט מן הפרש הזה בעד התקופה מיום המאזן עד יום החזרת ההלחאה או חלקה.
- ההפרש בין הערך המאזני הנ"ל והערך הנומינלי של ההשקעות הוא תוספת הערך הקיימת ביום המאזן, המופיעה בלוח "מאזן ענפי ביטוח כללי" בסך 12.170 מיליון לירות.

8. שיעור הריבית, הממשי הממוצע

- שיעור הריבית "הממשי" אשר המוסד מקבל מאת אוצר המדינה על השקעותיו אצלו שונה לפי תאריך מתן ההלוואות. עבור ההלוואות מאחרי 31.3.57 הוא 5%, כי תשלום הריבית הוא לגביהן צמוד במידה שלמה לאינדקס יוקר המחיה. התצפדה החלקית בלבד של תשלום הריבית לאינדקס הקיימת לגבי ההלוואות מלפני 31.3.57 היא בין הגורמים לכך כי שיעור הריבית הממשי הממוצע שהושג הוא 4.27% בלבד (4.36% בשתי השנים הקודמות).
- שיעור הריבית הממוצע הזה פולה על שיעור הריבית "הממשי" רק ב-0.27%. הפרש זה הוא קטן. אולם כל עוד לא ימשיך לקטון ואפשר עוד לצפות שישוב לגודלו בעבר, אין אנו רואים סיבה להקטין את שיעור הריבית הטכני, כאשר המוסד הוא מוסד לביטוח חובה.
- מן הראוי להזכיר כאן את העובדה כי במשך כל שנת הכספים עמדו להיגבות באופן ממוצע 18 מיליונים לירות בערך שעבר כבר זמן פרעונם.
- ע"י הפיגור בתשלום דמי הביטוח הפסיד המוסד הכנסה מרבית בסכום קרוב ל-0.77 מיליון לירות (לפי שער של 4.27%). הפסד ניכר נוסף נגרם ע"י זה כי הכספים שנגבו באיחור הושקעו לפי אינדקס יותר גבוה מאשר היו מושקעים לו נגבו בזמן פרעונם החוקי.

ד. סיכום

9. השקעות המוסד

- ההכנסה מריבית מספיקה לצרכי המוסד, כאשר הוא מוסד לביטוח חובה:
- אופן הצמדת ההשקעות לאינדקס אינו מעורר דאגה.

10. מצב ענפי הביטוח

- לא הרחבנו את הדיבור על מצב שני הענפים נמנעי עבודה ואמהות. אך הסברנו בסעיף 4, תוך השוואה עם הענף זקנה ושאיירים, כי מצב שניהם הוא מצוק.
- המצב האקטוארי של הענף זקנה ושאיירים והדחיה הממושכת של הגדלת דמי הביטוח אפילו רק במידה אשר תספיק לצרכי 15 השנים הקרובות, מעוררים דאגה חמורה.

ירושלים, ל' בתשרי תשי"ך, 1 בנובמבר 1959.

(י) שיעור הריבית הטכני אשר עליו מבוסס חישוב קרנות הביטוח הוא 4% לשנה.

פרופ' שמשון בדויאר
האקטואר של המוסד

רשויות המוסד לביטוח לאומי

מועצת המוסד

שר העבודה, יו"ר המועצה	ד"ר גיורא יוספטל
משרד העבודה, סגן יו"ר המועצה	י. אבידר
משרד העבודה	צ. ברניב
משרד האוצר	מ. סורוקר
משרד הבריאות	ח. ש. הלוי
משרד הסעד	ח. יפת
משרד המסחר והתעשייה	ד"ר א. לבנטל
משרד הדואר	י. צוקרמן
הסוכנות היהודית	ב. יפה
התאחדות בעלי התעשייה	מ. לוי
התאחדות בעלי התעשייה	י. האוזמן
התאחדות בעלי התעשייה	א. אבן
חברת העובדים השיתופית	י. דיטוב
התאחדות האכרים	ד. גליקסון
התאחדות האכרים	מ. שלוש
חברת סולל-בונה	א. בן-גד
ארגוני הקבלנים והבונים	א. רביב
התאחדות הסוחרים הכללית	י. שור
התאחדות בעלי מלאכה ותעשייה זעירה	מ. מנדלבוים
ההסתדרות הכללית של העובדים	ב. לין
ההסתדרות הכללית של העובדים	צ. גינת
ההסתדרות הכללית של העובדים	ח. פלכסר
ההסתדרות הכללית של העובדים	י. לביטוב
ההסתדרות הכללית של העובדים	ש. דן
ההסתדרות הכללית של העובדים	י. גיל
ההסתדרות הכללית של העובדים	י. מינקובסקי
הסתדרות העובדים הלאומית	ש. כהן
הסתדרות הפועל המזרחי	מ. א. אהרוני
הסתדרות פועלי אגודת ישראל	א. ורדיגר
הסתדרות הפועלים החקלאיים	י. שוצברג
הסתדרות הפועלים החקלאיים	מ. שמיר
הסתדרות הפועלים החקלאיים	מ. נוסבוים
המרכז החקלאי של הסתדרות הפועל המזרחי	ג. יערי
«בחן», ברית פיקוח של אגודות חקלאיות שיתופיות	אנג' א. ר. גראד
ההסתדרות הרפואית	ד"ר א. פליישר
הסתדרות עורכי הדין	עו"ד ה. בו"ארי
הסתדרות נשים ציוניות	גב' א. פולאק
מועצת הסופרות	גב' מ. כהן
נתמנה אישית ע"י שר העבודה	פרופ' ת. גרושקה
נתמנה אישית ע"י שר העבודה	ד"ר ב. הראל
נתמנה אישית ע"י שר העבודה	י. עילם
נתמנה אישית ע"י שר העבודה	י. קנב

מינהלת המוסד

מנהל כללי ויו"ר המינהלה	ד"ר גיורא לוטן
סגן מנהל כללי	ראובן וולקוב
נזכר המוסד	אורי דותן
מנהלת ביטוח אמהות וביטוח משפחות מרובות ילדים	גבי חנה הרדוף
מנהל ביטוח נפגעי עבודה	ד"ר חנן לחמן
מנהל ביטוח זקנה ושאימים	אברהם רמון

בית דין לביטוח לאומי

אבות בתי הדין המקומיים

שופט שלום — ת"א"פו	ד"ר חיים ארליך
שופט שלום — ירושלים	ישראל וינר
שופט שלום — ירושלים	משה כהן
שופט שלום — חיפה	ד"ר הנס יעקב לוין
שופטת שלום — חיפה	ליבה פורטונה
שופט שלום, אבי"ד ארצי	ד"ר שאול קובובי
שופט שלום — ת"א"פו	ד"ר מאיר דובין
שופט שלום, אבי"ד ארצי	ד"ר יוסף רייך

בית דין לערעורים

שופט מחוזי, אבי"ד	יהודה כהן
שופט מחוזי, אבי"ד	ד"ר בן-ציון שרשבסקי
עו"ד	חיים אור
עו"ד	צבי הילר
עו"ד	עמנואל מאק
עו"ד	שמעון עינת

מנהלי יחידות

המשרד הראשי

מנהל חשבונות ראשי	דב בנחורין
מנהל מדור המבוססים	שלמה ברגר
אקטואר ראשי	פרופ' שמשון ברויאר
מנהל מחלקת יחסי ציבור	אלחנן גפני
מנהל מחלקת המבדק הפנימי	זאב הולצמן
סגן האקטואר של המוסד	אהרון הימל
יועץ משפטי	עו"ד משה לוי
ממונה על עניני ארגון ושיטות	שרמן ליבר
סגן היועץ המשפטי	עו"ד אברהם מאיר
עוזר למנהל הכללי	אהרון מרצבך
מנהל הענינים הרפואיים	ד"ר ברנהרד נוימן
מנהל המחלקה למחקר וסטטיסטיקה	ד"ר אריה ניצן
מנהל מדור המיכון (כפועל)	יעקב סיני
מזכיר מועצת המוסד	אברהם פרידל
מנהל המשק	יוסף קופר

סניף ירושלים

מנהל סניף ירושלים	יהושע בלב ינדר
סקיד תביעות מחוזי	עו"ד אריה אביאור
מפקח מחוזי על הגבייה	יוסף בנזימן
מנהל חשבונות מחוזי	יצחק מזרחי

סניף תל אביב

מנהל סניף תל אביב	מיכאל רודה
סקיד תביעות	עו"ד ברנהרד גולדשטיין
רופא מחוזי	ד"ר חיים זינדל
סקיד תביעות מחוזי	עו"ד נתן טמקין
מנהל חשבונות מחוזי	יקותיאל פרידמן
סקיד תביעות	ד"ר צבי קדרוני
מפקח מחוזי על הגבייה	מרדכי שטלברג

סניף חיפה

מנהל סניף חיפה	משה מוהליבר
עוזר ליועץ המשפטי	עו"ד חנוך אריאל
עוזר ליועץ המשפטי	עו"ד יהושע ביברו
רופא מחוזי	ד"ר אלחנן מעוז
מפקח מחוזי על הגבייה	מאיר סולוחובסקי
מנהל חשבונות מחוזי	צבי פופר
סקיד תביעות מחוזי	דוד פלץ

סניפים אזוריים

מנהל סניף רמלה	דוד אולישבסקי
מנהל סניף טח תקות	אליעזר ארצי
מנהל סניף חדרה	צבי ברנע
מנהל סניף כפר סבא	דוד גרנון
מנהל סניף באר שבע	ישעיהו זמיר
מנהל סניף סכריה צפת	יצחק כהן
מנהל סניף נצרת	מוחמד סאלח
מנהל סניף רמת גן	יעקב פי שגרונד
מנהל סניף עפולה	יואל צוקרמן
מנהל סניף נהריה עכו	גוסטאב דפפורט
מנהל סניף רחובות	יעקב רייפן
מנהל סניף נתניה	אריה שבח

ל"י	ל"י	
		1. השקעות
	141.515.691	אוצר המדינה
		ערך נומינלי
154.338.492	12.822.801	אוצר המדינה
		תוספת ערך לרגל עלית האינדקס
		2. נכסי דלא ניידי
	1.617.815	בנינים לפי ערך הרכישה
1.569.015	48.800	פחת
		3. הלוואות
	318.000	האוניברסיטה העברית
		האוניברסיטה העברית
	33.800	תוספת ערך לרגל עלית האינדקס
	77.665	נכי עבודה ע"ח קצבאות
	30.000	לפי תנאי שכירות
	35.000	קופת "הב" לצורך קרן משותפת
	23.715	עובדי המוסד
520.680	2.500	קופת "מלווה" ע"ח קרן לשיקום
		4. פקדונות לזמנים קצרים
814.605		בנק הדואר
		5. דמי ביטוח העומדים להיגבות
24.200.000		
		6. חייבים
	276.182	אוצר המדינה — גימלאות נפגעי ספר
		אוצר המדינה — הוצאות בדיקות רפואיות של
	20.961	נכי רדיפות הנאצים
	2.691	אוצר המדינה — שונים
	29.424	מיניסטרויון לפנסיות וביטוח לאומי בבריטניה
	19.163	המוסד לביטוח וניהות בעבודה
	27.069	לפי סעיפים 49, 70 לחוק וכ"י
	12.893	קופת חולים
482.214	93.831	שונים
		7. מקדמות
	450.000	קופת חולים
455.000	5.000	מנן דוד אדום
	637.769	8. בנקים עו"ש
		חשבון סילוקין
689.537	51.768	אצל החשב הכללי
		9. קופות הסניפים
96.649		
1		10. מטלמל"ן (ערך סמלי)
147.588.330		11. גרעון אקטוארי בענף זקנה ושארים
330.754.523		

הוצאות

ל"י	ל"י	ל"י	נמלאות	
			ענף זקנה ושאיירים	
		22,252,492	קצבת זקנה	
		3,010,577	קצבת שאירים	
		37,444	מענק שאירים	
		255,226	דמי קבורה	
	25,564,307	8,568	הוצאות משפט	
			ענף נפגעי עבודה	
			עצמאיים	שכירים
		3,063,197	169,940	2,893,257
		2,628,048	226,756	2,401,292
		100,261	7,189	93,072
		847,033	47,355	799,678
		1,521,263	81,141	1,440,122
		511,134	15,673	495,461
		47,647	—	47,647
		106,248	—	106,248
		5,893	—	5,893
		21,159	1,517	19,642
	8,851,883		549,571	8,302,312
			ענף אמהות	
		4,129,306	מענק לידה	
		3,261,448	דמי לידה	
		75,053	הסעת יולדות	
41,884,552	7,468,362	2,555	הוצאות משפט	
			הוצאות מינהליות	
	1,551,576		ענף זקנה ושאיירים	
	800,600		ענף נפגעי עבודה	
2,835,183	483,007		ענף אמהות	
			השתתפות בתקציב המוסד לבטיחות וניהות בעבודה	
100,000			עודף ההכנסה על ההוצאה	
	12,519,632		ענף זקנה ושאיירים	
	7,108,735		ענף נפגעי עבודה	
23,094,804	3,466,437		ענף אמהות	
			סיכומי היוון של תביעות נגד צד שלישי (סעיף 70 של החוק)	
			ענף זקנה ושאיירים	
900				
67,915,439				

הכנסות

ל"י	ל"י	ל"י	
	35,066,665		נכ"ייה — דמי ביטוח
			ענף זקנה ושאיירים
			ענף נפגעי עבודה
	15,543,324	14,049,438	שכירים
		1,493,886	עצמאיים
61,728,192	11,118,203		ענף אמהות
			נכ"ייה — שחי הגמלה מאת המעביד
			(סעיף 49 של החוק)
	230		ענף זקנה ושאיירים
	4,872		ענף נפגעי עבודה
5,420	318		ענף אמהות
			נכ"ייה — מיצויים מצד שלישי
			(סעיף 70 של החוק)
	4,005		ענף זקנה ושאיירים
			ענף נפגעי עבודה
251,530	247,525	247,042	שכירים
		483	עצמאיים
			ריבית
	4,564,615		ענף זקנה ושאיירים
			ענף נפגעי עבודה
		911,000	שכירים
	1,065,497	154,497	עצמאיים
5,929,397	299,285		ענף אמהות
			סיכומי היוון של חביעות נגד צד שלישי
			(סעיף 70 של החוק)
			ענף זקנה ושאיירים
	900		
	67,915,439		

ל"י	ל"י	
		נכסי הענפים שנוצרו מעודף ההכנסה על ההוצאה בשנים קודמות
	85,019,164	ענף זקנה ושאירים
		ענף נסגעי עבודה
		שכירים 16,917,754
	17,647,282	עצמאיים 729,528
106,817,856	<u>4,151,410</u>	ענף אמהות
		נכסי הענפים שנוצרו מעודף ההכנסה על ההוצאה בשנת 1958/59
	12,519,632	ענף זקנה ושאירים
		ענף נסגעי עבודה
		שכירים 6,075,890
	7,108,735	עצמאיים 1,032,845
23,094,804	<u>3,466,437</u>	ענף אמהות
		דמי בטוח העומדים להיגבות
	13,745,600	ענף זקנה ושאירים
		ענף נסגעי עבודה
		שכירים 5,512,283
	6,098,400	עצמאיים 586,117
24,200,000	<u>4,356,000</u>	ענף אמהות
		נכסי הענפים שנוצרו מתוספת ערך החשקעות לרגל עלית האינדקס
	10,127,274	ענף זקנה ושאירים
		ענף נסגעי עבודה
		שכירים 1,747,588
	1,802,096	עצמאיים 54,508
12,170,404	<u>241,034</u>	ענף אמהות
		חשבון מקביל — העברה לחשבון ענף זקנה ושאירים מחשבון ענף אמהות
3,000,000		
<u>147,588,330</u>		
<u>316,871,394</u>		גרעון אקטוארי — ענף זקנה ושאירים

ביטוח אמהות

הוצאה		הכנסה	
לירות	לירות	לירות	לירות
			1. דמי ביטוח
	4,580,000	3,794,000	מעבידים
	3,700,000	3,794,000	שכירים
8,650,000	<u>100,000</u>	1,267,000	עצמאיים
		<u>98,000</u>	לא עובדים
490,000		8,953,000	2. ריבית
48,000		225,000	3. החזרת גימלאות מעבידים
<u>9,188,000</u>	ס"ה	<u>10,000</u>	
		9,188,000	ס"ה

ביטוח נפגעי עבודה

הוצאה		הכנסה	
לירות	לירות	לירות	לירות
			1. דמי ביטוח
	2,900,000	14,324,000	מעבידים
	2,700,000	1,300,000	עצמאיים
	700,000		2. ריבית
	150,000	1,296,000	3. פיצויים מצד שלישי
	3,190,000	250,000	4. החזרת גימלאות ממעבידים
9,650,000	<u>10,000</u>	15,000	
			1. גימלאות — עצמאיים
	300,000		דמי פגיעה
	280,000		גימלאות נכות
	20,000		גימלאות תלויים
	20,000		שיקום מקצועי
920,000	<u>300,000</u>		ריפוי ואש"ל
			2. גימלאות אחרות
	975,000		מינהל
			השתתפות בפעולות
1,225,000	250,000		למניעת האונות
<u>5,390,000</u>			4. העברה לקרנות
17,185,000	ס"ה	17,185,000	ס"ה

ביטוח זקנה ושאירים

הוצאה		הכנסה	
לירות	לירות	לירות	לירות
			1. דמי ביטוח
	28,200,000	22,690,000	מעבידים
	4,150,000	13,865,000	שכירים
32,700,000	<u>350,000</u>	6,223,000	עצמאיים
		<u>952,000</u>	לא עובדים
2,217,500		43,730,000	2. ריבית
18,489,300		5,145,000	3. פיצויים מצד שלישי
		50,000	4. החזרת גימלאות ממעבידים
		25,000	5. הקצבת האוצר
		4,500,000	הפחתה — תקציב בית הדין
		<u>4,456,800</u>	
<u>53,406,800</u>	ס"ה	<u>43,200</u>	ס"ה
		53,406,800	ס"ה

הוצא לאור עבור המחלקה ליחסי צבור של המוסד לביטוח לאומי
ע"י ו. טורנובסקי ובנו בע"מ, תל-אביב.
הודפס בדפוס יפת, תל-אביב

המוסד לביטוח
לאומי